

Työpaperi 32/2024

Sosiaalihuollon asiakasmäärät

Sosiaalihuollon seurantarekisterin tiedot vuoden 2023 vuosineljänneksillä

Martta Forsell, Susanna Inget-Leinonen, Rand Jasim, Sirpa Lastikka,
Jussi Lehto, Lasse Mielikäinen, Maija Vakkuri

Sosiaalihuollossa arvioidaan olevan noin 770 000 asiakasta. Asiakkaiden määrän väestöosuus vaihtelee voimakkaasti eri ikäryhmissä. Asiakkaan asioita voidaan käsitellä yhtäaikaaisesti useassa eri palvelutehtävässä. Palvelutehtävittäin asiakkaita arvioidaan olevan seuraavasti:

- **lääkkäät:** 250 000 asiakasta eli 19 % yli 65-vuotiaista suomalaisista
- **Työikäiset:** 250 000 asiakasta eli 7 % 18–64-vuotiaista suomalaisista
- **Lapsiperheet:** 240 000 asiakasta eli 6 % alle 65-vuotiaista suomalaisista
- **Lastensuojelun asiakkaat:** 40 000–45 000 alle 18-vuotiaista eli 4,3 % alle 18-vuotiaista suomalaisista
- **Vammaispalvelut:** 130 000 asiakasta eli 2,3 % suomalaisista
- **Päihde- ja riippuvuustyön erityiset palvelut:** 30 000–50 000 asiakasta eli 0,5 % suomalaisista

Arviot perustuvat Sosiaalihuollon seurantarekisterin tietoihin. Sosiaalihuollon seurantarekisteri koostaa Kanta-palveluihin tallennettua ja hyvinvointialueiden erikseen toimittamia tietoa, joita THL on jalostanut eteenpäin. Hyvinvointialueet ovat lisäksi verranneet THL:n Seurantarekisterin tietoja alueen omaan asiakasmäärätietoon. Tämän työpaperin arvioissa on hyödynnetty vain alueiden kattaviksi ilmoittamia tietoja. Tästä syystä palvelutehtäväkohtaisten arvioiden luotettavuudessa on suuria eroja. Vammaispalveluissa arvio perustuu sellaisten alueiden tietoihin, joiden alueella asui 45 prosenttia suomalaista, kun taas päihde- ja riippuvuustyön erityisten palveluiden osalta vastaava osuus oli vain 11 prosenttia.

Arvioiden lisäksi julkaistaan kaikkien kuntien asiakasmäärät riippumatta siitä, onko alue pitänyt tietoja kattavina, jollain tavoin puutteellisina tai liiallisina. Tietojen julkaisun katsotaan edistävän tiedon laadun paranemista.

Lukijalle

Tämä työpaperi on jatkoa ensimmäiselle Sosiaalihuollon asiakkaat- julkaisulle (Työpaperi 1/2024. 5.1.2024.)

Uutta tässä julkaisussa:

- Tietojen kattavuus on parantunut, koska tiedot sisältävät nyt myös muita, kuin Kanta-palveluista poimittuja tietoja (ns. erillistoimitetut tiedot)
- Arvio sosiaalihuollon kokonaisasiakasmäärästä – 770 000 asiakasta
- Saman aikainen asiakkuus useammassa palvelutehtävässä
- Kuntakohtaiset tiedot ovat saatavissa [verkkopalvelusta](#)

Seuraava julkaisu alkusyksyllä 2024:

- Koko vuoden 2023 asiakastiedot
- Kattavimmat tiedot useammalta alueelta
- Tarkempi analyysi Kanta-palveluiden ja erillistoimitettujen tietojen eroista.

Sosiaalipalveluiden asiakkuusjaksoista julkaistaan asiakasmäärätietoa myöhemmin syksyllä 2024.

Arvio sosiaalihuollon asiakasmääristä

	Asiakasmäärät		Osuus väestöstä	Väestön osuus, joiden tietoihin arvio perustuu
Sosiaalihuollossa asiakkaita	770 000		14 % suomalaista	
lääkäiden palvelutehtävässä	250 000		19 % yli 65-vuotiasta	17 % / 100 %
Työikäisten palvelutehtävässä	250 000		7 % 18-64-vuotista	35 % / 100 %
Lapsiperhepalveluissa	240 000		6 % 0-64-vuotista	12% / 100 %
Lastensuojelun asiakkaita	40 000 – 45 000		4,3 % alle 18-vuotiasta	26 % / 100 %
Vammaispalveluissa	130 000		2,3 % suomalaista	45 % / 100 %
Päihde- ja riippuvuustyön erityispalveluissa	30 000 – 50 000		0,5 % suomalaista	11 % / 100 %

Sisällys

Lukijalle	2	Vammaispalvelut	26
Sisällys	3	Arvio	26
Menetelmä	4	Ikäjakausa	26
Iäkkäiden palvelut	5	Asiakasmäärien kehitys alueilla, joilla tiedot olleet	
Arvio	5	kattavia	27
Ikäjakausa	6	Kaikki tiedot	28
Asiakasmäärien kehitys alueilla, joilla tiedot olleet		Päihde- ja riippuvuustyön erityiset palvelut	30
kattavia	6	Arvio	30
Kaikki tiedot	7	Ikäjakausa	31
Työikäisten palvelut	9	Asiakasmäärien kehitys alueilla, joilla tiedot olleet	
Arvio	9	kattavia	31
Ikäjakausa	9	Kaikki tiedot	32
Asiakasmäärien kehitys alueilla, joilla tiedot olleet		Palvelutehtävien yhteiset asiakkaat	34
kattavia	10	Laatuseloste	36
Kaikki tiedot	11	Sosiaalihuollon seurantarekisteri	36
Lapsiperheiden palvelut	13	Kanta-palveluihin tallennetut tiedot	37
Arvio	13	Lähdejärjestelmät	37
Ikäjakausa	14	Asiakirjaversiot ja niiden rakenteisuus	37
Asiakasmäärien kehitys alueilla, joilla tiedot olleet		Hyödynnetyt asiakirjat	38
kattavia	14	Erillistoimitetut tiedot	38
Kaikki tiedot	15	Lähdejärjestelmät	38
Arvio, alle 18-vuotiaat	17	Tietojen käsittely THL:ssä	39
Kaikki tiedot, alle 18-vuotiaat	18	Tietojen tarkastaminen hyvinvointialueilla	39
Lastensuojelun asiakkaat	19	Tietojen laatu	39
Arvio, alle 18-vuotiaat	19	Laatuhaaste: Kattavien tietojen täydentyminen	
Kaikki tiedot, alle 18-vuotiaat	20	entisestäään	40
Arvio, 0–24-vuotiaat	21	Laatuhaaste: Päättämättä jättäneet asiakkuudet	40
Ikäjakausa	23	Poiminta-ajankohdat	41
Asiakasmäärien kehitys alueilla, joilla tiedot olleet			
kattavia	23		
Kaikki tiedot, 0–24-vuotiaat	24		

Kuntakohtaiset asiakasmäärät ja väestöosuudet palvelutehtävittäin löytyvät liitetaulukoista [verkkopalvelusta](#)

Menetelmä

THL:n uuteen Sosiaalihuollon seurantarekisteriin tulee tietoja sekä (A) Sosiaalihuollon asiakastietovarannosta eli Kanta-palveluista että (B) suoraan hyvinvointialueilta.

Asiakasmäärätiedon rinnalla raportoidaan myös tietoa asiakasmäärätiedon laadusta. Hyvinvointialueet ovat tarkastaneet Seurantarekisterin kokoamat tiedot helmikuussa 2024. Tarkastuspalautteessa pyydettiin arviomaan tietojen kattavuutta karkeasti – vastasivatko tiedot pääosin sitä käsitystä, joka palveluiden operationaalisella johdolla on asiakasmäärästä.

Tämän työpaperin arvioissa on hyödynnetty vain alueiden kattaviksi ilmoittamia tietoja.

Arvioiden lisäksi julkaistaan kaikkien kuntien asiakasmäärät riippumatta siitä, onko alue pitänyt tietoja kattavina, jollain tavoin puutteellisina tai liiallisina.

Kattavuus ja väestöosuudet on arvioitu kunnittain, koska tietojärjestelmät heijastavat vielä aiempia palvelujen järjestämisen rakenteita.

Asiakkaat palvelutehtävittäin

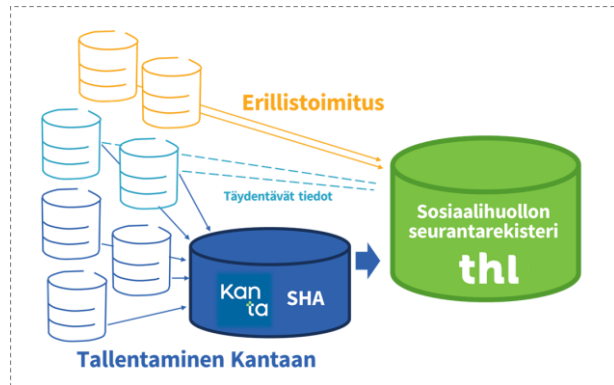
Sosiaalihuolto on jäsennetty seitsemään palvelutehtävään. Asiakkaalla voi olla eri palvelutehtävissä avoinna useita asioita, joihin asiakkaalle annetaan erilaisia palveluita.

Työpaperissa keskitytään kunkin palvelutehtävän asiakasmääriin. Ensimmäisiä tietoja yksittäisistä sosiaalipalveluista julkaistaan syksyllä 2024. Tulevina vuosina raportointi laajenee myös yksityiskohtaisimpiin kysymyksiin palveluiden tarpeesta ja palveluprosessien sujuvuudesta.

Palvelutehtävistä perheoikeudelliset palvelut ovat luonteeltaan erityyppisiä ja ne on siksi rajattu ensimmäisinä vuosina seurantarekisterin ja sen julkaisujen ulkopuolelle.

THL muodostaa asiakkuusjaksot

Sosiaalihuollon asiakastietomallin ja Sosiaalihuollon asiakastietovarannon vaiheittaisesta kehitymisestä johtuen tieto palvelutehtävien asiakkaista ei ole yksiselitteisesti poimittavissa Kanta-palveluista. Sen sijaan Kelan Kanta-tietoallas luovuttaa THL:lle pohja-aineiston, josta THL pääättelee käsittelyn jälkeen asiakkuusjaksot.

Iäkkäiden palvelut

Arvio

Arviolta 19,1 % väestön yli 65-vuotiaista eli 250 000 henkilöä oli iäkkäiden palvelutehtävän asiakkaina vuoden 2023 heinä-, elo- ja syyskuussa. Arvio perustuu kattavaksi luokiteltujen alueiden tietoihin.

Taulukko IA. Asiaksmääriä heinä, elo- ja syyskuussa 2023 alueilla, jotka toimittaneet kattavat tiedot

Alue	Asiakkaat	Osuus yli 65-v. väestöstä	Yli 65-v. Väestö
Arvio koko maa	250 000	19,1 %	1 295 000
Edustavat kunnat yhteensä	43 100	19,1 %	225 000
Helsingin kaupunki	23 600	20,2 %	117 000
Keski-Pohjanmaan hyvinvointialue	3 300	19,7 %	17 000
Osin Lapin hyvinvointialue	2 200	13,5 %	16 000
Osin Pirkanmaan hyvinvointialue	13 400	18,6 %	72 000
Osin Pohjanmaan hyvinvointialue	500	21,0 %	3 000

* "Osin" tarkoittaa, että vain tiettyjen kuntien tiedot hyvinvointialueella ovat kattavia. Kuntakohtaiset tiedot löytyvät liitetaulukoista.

** Helsingin osalta arviossa käytetään 2024 loka-joulukuun tietoja

Kattaviksi arvioidut tiedot olivat saatavissa 22 kunnasta, joissa asui 17 % väestöstä¹.

Kattavaksi arvioiduissa kunnissa iäkkäiden palveluiden asiakkaita oli keskimäärin 19,1 % yli 65-vuotiaista. Keskiarvo mukalee Helsingin (20,2 %) ja Tampereen (18,5 %) asiakasmääriä. Toisaalta myös yksittäisten kuntien väestöosuuksien mediaani oli 19 %.

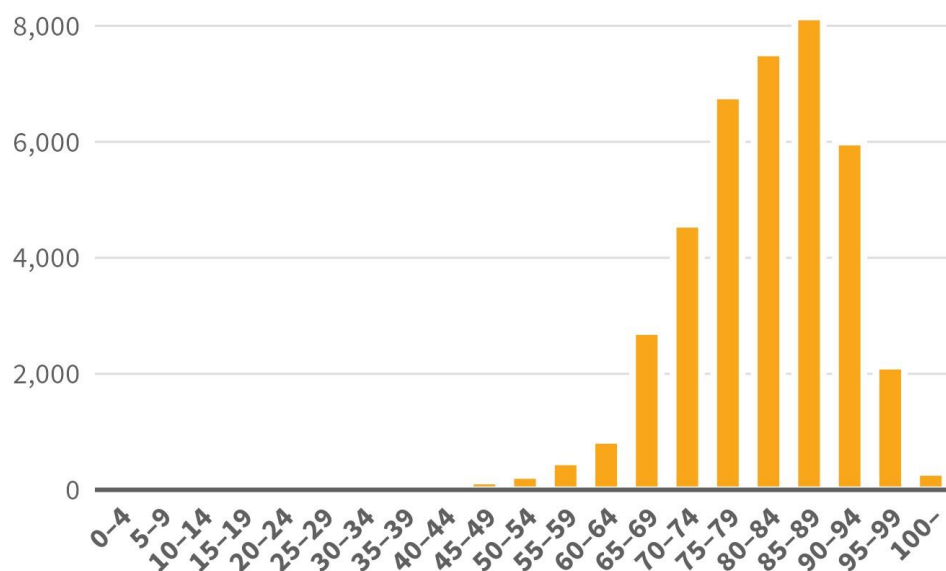
Neljänneksessä kuntia (alakvartaali) väestöosuus oli 17,6 % tai pienempi. Väestöosuus oli 21,0 % tai suurempi neljänneksessä kuntia (yläkvartaali). Kattavien kuntien asiakasmäärät olivat iäkkäiden palveluissa suhteellisesti melko samansuuruisia, kun muissa palvelutehtävissä asiakasmäärissä saattoi olla jopa monen kertaisia eroja. Tämä selittyy erityisesti palveluiden pysyvyydellä – asiakaskohtainen palveluiden tarve poistuu harvemmin kuin muissa palvelutehtävissä, jolloin myös asiakkuuden päättämiseen liittyy vähemmän paikallisten toimintakäytäntöjen vaikutusta. Lisäksi lukumääriltään isoista asiakasmääristä on helpompi arvioida tiedot kattavaksi tai puutteelliseksi kuin pienistä lukumääristä.

Arvio tarkentuu, kun yhä useampi hyvinvointialue kokoaa kaikki iäkkäiden sosiaalihuollon asiakastiedot sosiaalihuollon asiakastietojärjestelmään ja tiedot tallennetaan Kanta-palveluihin² tai toimittaa tiedot THL:ään erikseen. Vuosina 2023 ja 2024 iäkkäiden sosiaalihuollon tietoja on usein tallennettu terveydenhuollon potilastietojärjestelmiin.

¹ Edellisessä Sosiaalihuollon asiakasmäärät julkaisussa kattavina tietoina esitettiin vain Keski-Pohjanmaan 8 kunnan tiedot, joissa asui 1 % väestöstä. Muilla Kanta-palveluihin tallentavilla alueilla Sosiaalihuollon asiakastiedonarkistoon tallennettiin vuonna 2023 vain osa kaikista iäkkäiden sosiaalipalveluita koskevista tiedoista. Alueiden suoraan THL:lle erillistoimittamat tiedot ovatkin täydentäneet merkittävästi. Ilahduttavasti ensimmäinen, vain Keski-Pohjanmaan tietoihin perustuva, arvio asiakasmääristä vastaa erittäin tarkasti myös huomattavasti suurempaan väestöpohjaan perustuvaa arvioita

² Laki sosiaali- ja terveydenhuollon asiakastietojen käsittelystä (xxx/2024) edellyttää, että kattava Kanta-palveluiden käyttö iäkkäiden palvelutehtävissä alkaisi 1.9.2026. Laki vielä vahvistamatta työpaperin julkaisupäivänä.

Ikäjakauma

Kuvio IÄ1. Iäkkäiden palvelutehtävän asiakkaiden ikäjakauma alueilla, joilla tiedot kattavat (n= 43 100).

Iäkkäiden palvelutehtävän asiakkaista 40 % oli yli 85-vuotiaita.

Asiakasmäärien kehitys alueilla, joilla tiedot olleet kattavia

Asiakasmäärä on kasvanut edellisen 12 kuukauden aikana 4 prosenttia niissä kunnissa, joiden tiedot on arvioitu kattaviksi. On kuitenkin pidettävä epätodennäköisenä, että tosiallinen asiakasmäärä olisi kasvanut näin paljon. Merkittävä osa asiakasmäärän kasvusta selittyy tiedon kirjaamisella ja asiakastietojärjestelmiin liitetyillä kysymyksillä, joita käsitelty osiossa: ”Sosiaalihuollon seurantarekisteri – Tietojen laatu – Asiakasmäärien kasvu.” Asiakasmäärien todellista kehitystä pystytään arviomaan paremmin, kun seurantarekisterin tietojen toimittaminen ja tietojen tarkastaminen on vakiintunut.

Yksittäisten kuntien tiedot ovat katsottavissa [liitetaulukosta](#).

Taulukko IA2. Asiakasmäärien kehitys neljälle edellisellä seurantakaudella. Alueet, jotka ovat arvioivat tietonsa kattaviksi heinä-, elo- ja syyskuussa 2023

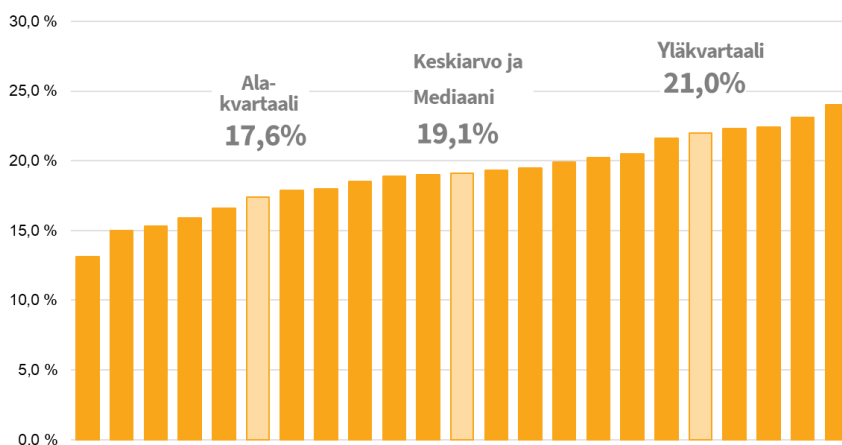
Alue	Tammi-, helmi-, maalis- kuu 2023	Huhti-, touko-, kesäkuu 2023	Heinä-, elo-, syyskuu 2023	Loka-, marras- joulukuu 2023	Muutos- % 3kk	Muutos- % 12kk
Edustavat kunnat yhteensä	18,6 %	18,8 %	19,1 %	19,5 %	2 %	4 %
Helsingin kaupunki	20,2 %	20,2 %	20,0 %	20,2 %	1 %	0 %
Keski-Pohjanmaan hyvinvointialue	19,1 %	19,2 %	19,6 %	20,2 %	3 %	6 %
Osin Lapin hyvinvointialue	11,8 %	12,7 %	13,5 %	13,9 %	3 %	18 %
Osin Pirkanmaan hyvinvointialue	17,4 %	17,7 %	18,7 %	19,3 %	4 %	11 %
Osin Pohjanmaan hyvinvointialue	21,2 %	20,6 %	21,0 %	21,0 %	0 %	-1 %

Kaikki tiedot

Sosiaalihuollon seurantarekisteriin on vuoden 2024 aikana saatu 246 kunnan asukkaiden tietoja³, joista 22 kunnan tiedot järjestäjä on luokitellut kattaviksi. Haasteena on, että iäkkäiden palveluiden tietoja kirjattiin yleisesti terveydenhuollon tietojärjestelmiin, eivätkä tiedot arkistoituneet niistä Kanta-palveluihin. Ja niiden erillistämisenkin oli paikoin haastavaa. Yksittäisten kuntien tiedot ovat katsottavissa liitetaulukosta.

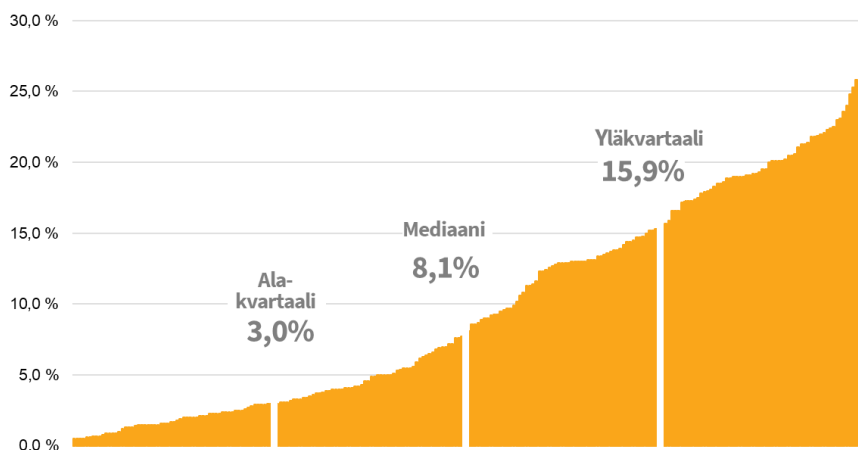
Taulukko IA3 Keskilukuja edustavilla alueilla ja kaikissa kunnissa

Keskilukuja	Kunnat, joista kattavat tiedot (n=22)	Kaikki kunnat (n=246) ¹²
Pienin arvo	13,1%	0,05% ¹²
Alin neljännes	17,6%	3,0%
Mediaani	19,1%	8,1%
Ylin neljännes	21,0%	15,9%
Suurin arvo	24,0%	28,7%

Kuvio IA2 Väestöosuudet kunnissa, joista kattavat tiedot (n=22).

³ Tarkastelusta on jätetty pois kunnat, joissa oli alle 5 asiakasta, tai asiakkaiden väestöosuus oli vähemmän kuin 0,05 %. Tarkastelusta on lisäksi jätetty pois Ahvenanmaan, Pohjanmaan, Itä-Uudenmaan (kuitenkin Porvoo) ja Länsi-Uudenmaan (kuitenkin Espoo) kunnat, joista ei ole toimitettu tietoja, vaikka näiden kuntien asiakkailta voi datassa näkyä asiakkuuksia muiden palvelujärjestäjien tietojen kautta.

Kuvio IA3 Väestöosuudet kaikissa³ kunnissa (n=246)

Tarkastuspalautteissa tuotiin esiin, että tiedoissa oli runsaasti ristiriitaisuuksia ja alueiden on selvítettävä tiedon puutteita tietojen laadun parantamiseksi.

Alueet ovat tarkastaneet seurantakauden heinä-, elo- ja syyskuun 2023 tietoja. Helsinki, Vantaa ja Kerava, ovat kuitenkin tarkastaneet loka-joulukuun 2023 tietoja.

Taulukko IA4 Hyvinvointialueiden luokittelut tietojen laadusta. Heinä-, elo- ja syyskuun 2023 tiedot

Aineiston tila	Kuntia	Väestö	Osuus tarkastetuista
Kattavat	23	225 146	10 %
Vaillinaiset	47	234 323	21 %
Osittaiset	84	270 882	38 %
Liialliset	17	74 308	8 %
Ristiriitaiset	28	92 599	13 %
Ei arvioitu	21	98 555	9 %

Työikäisten palvelut

Arvio

Arviolta 7,7 % väestön 18–64-vuotiaista eli 250 000 henkilöä oli työikäisten palvelutehtävän asiakkaina vuoden 2023 heinä-, elo- ja syyskuussa. Arvio perustuu kattavaksi luokiteltujen alueiden tietoihin.

Taulukko TY1. Asiaksmääriä heinä-, elo- ja syyskuussa 2023 alueilla**, jotka toimittaneet kattavat tiedot

Alue	Asiakkaat	Osuus 18–64-v. väestöstä	18–64-v. väestö
Arvio koko maa	250 00	7,7 %	3 243 000
Edustavat kunnat yhteensä	87 300	7,7 %	1 140 000
Etelä-Pohjanmaan hyvinvointialue	7 300	7,1 %	103 000
Helsingin kaupunki	35 700	8,2 %	435 000
Osin Itä-Uudenmaan hyvinvointialue	2 000	6,7 %	29 000
Osin Kanta-Hämeen hyvinvointialue	2 900	7,6 %	38 000
Osin Keski-Suomen hyvinvointialue	3 900	6,0 %	64 000
Osin Pirkanmaan hyvinvointialue	18 500	8,3 %	222 000
Pohjois-Savon hyvinvointialue	5 500	4,3 %	127 000
Osin Varsinais-Suomen hyvinvointialue	500	4,6 %	11 000

*"Osin" tarkoittaa, että vain tiettyjen kuntien tiedot hyvinvointialueella ovat kattavia. Kuntakohtaiset tiedot löytyvät liitetaulukoista.

** Päijät-Hämeen aikasarjatiedossa huomattiin ennen julkaisua THL:n tietojenkäsittelyn virhe, joka korostuu liitetaulukoissa ja tässä asiakasmäärien kehitystaulukossa. Päijät-Hämeen tiedot on tästä syystä poistettu taulukosta.

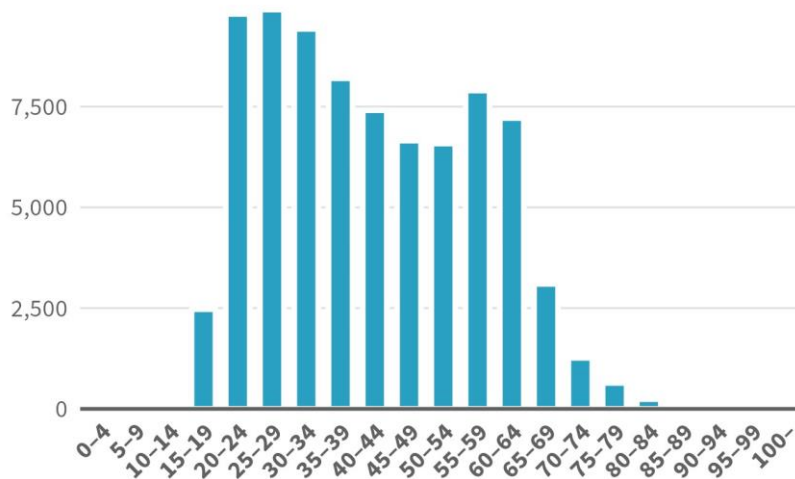
Kattaviksi arvioidut tiedot olivat saatavissa 81 kunnasta, joissa asui 35 % väestöstä. Näissä kunnissa työikäisten palveluiden asiakkaita oli keskimäärin 7,7 % asukkaista. Yksittäisten kuntien väestöosuus mediaani oli 6,6 prosenttia. Keskiarvo on selvästi mediaania suurempi, sillä asiakkaiden osuus on korkeampi suurissa kaupungeissa. Suurin väestöosuus oli Urjalassa (14,4 %) ja pienin Muuramessa (2,6 %). Jatkossa on selvitettävä asiakasmäärien suuria eroja alueiden välillä mm. Lahden (11,6 %) ja Kuopion (3,6 %) eroja sosiaalihuollon asiakasmäärissä ja sitä, missä määrin erot selittyvät kirjaamisen liittyvillä kysymyksillä ja missä määrin tosiasiallisilla eroilla palveluiden järjestämisessä ja tarpeessa.

Neljänneksessä kuntia (alakvartaali) väestöosuus oli 5,2 % tai pienempi. Väestöosuus oli 8,0 % tai suurempi neljänneksessä kuntia (yläkvartaali).

Aineiston jakaumaa kunnittain on kuvattu kuviossa 2. Yksittäisten kuntien tiedot on katsottavissa liitetaulukosta.

Ikäjakauma

Työikäisten palvelutehtävän asiakkaissa painottuivat 20–35-vuotiaat asiakkaat. Myös 55–64-vuotiaita asiakkaita oli enemmän kuin 40–50-vuotiaita asiakkaita. Alle 25-vuotiaiden osuus asiakkaista oli kaikissa kattavaksi arvioidussa kunnissa keskimäärin 15 %, mutta osuus vaihteli kunnittain. Kuopiossa alle 25-vuotiaiden osuus oli 24 % ja esimerkiksi Lahdessa 16 %.

Kuvio TY1. Työikäisten palvelutehtävän asiakkaiden ikäjakauma alueilla, joilla tiedot kattavat (n= 87 300)

Asiakasmäärien kehitys alueilla, joilla tiedot olleet kattavia

Asiakasmäärä on kasvanut edellisen 12 kuukauden aikana 15 prosenttia niissä kunnissa, joiden tiedot on arvioitu kattaviksi. On kuitenkin pidettävä epätodennäköisenä, että tosiollinen asiakasmäärä olisi kasvanut näin paljon. Merkittävä osa asiakasmäärän kasvusta selittyy tiedon kirjaamisella ja asiakastietojärjestelmiin liittyvillä kysymyksillä, joita käsitelty osiossa: ”Sosiaalihuollon seurantarekisteri – Tietojen laatu – Asiakasmäärien kasvu.” Asiakasmäärien todellista kehitystä pystytään arviomaan paremmin, kun seurantarekisterin tietojen toimittaminen ja tietojen tarkastaminen on vakiintunut.

Yksittäisten kuntien tiedot ovat katsottavissa [liitetaulukosta](#).

Taulukko TY2. Asiakasmäärien kehitys neljällä edellisellä seurantakaudella. Alueet, jotka ovat arvioivat tietonsa kattaviksi heinä-, elo- ja syyskuussa 2023

Alue	Tammi-, helmi-, maalis- kuu 2023	Huhti-, touko-, kesäkuu 2023	Heinä-, elo-, syyskuu 2023	Loka-, marras- joulukuu 2023	Muutos- % 3kk	Muutos- % 12kk
Edustavat kunnat yhteensä	7,3 %	7,6 %	7,9 %	8,4 %	6 %	15 %
Etelä-Pohjanmaan hyvinvointialue	8,4 %	8,9 %	9,3 %	9,7 %	5 %	15 %
Helsingin kaupunki	7,4 %	7,8 %	8,0 %	8,3 %	5 %	12 %
Osin Itä-Uudenmaan hyvinvointialue	6,4 %	6,6 %	6,8 %	7,2 %	6 %	12 %
Osin Kanta-Hämeen hyvinvointialue	6,8 %	7,3 %	7,6 %	8,0 %	6 %	17 %
Osin Keski-Suomen hyvinvointialue	4,7 %	5,5 %	6,1 %	7,1 %	16 %	51 %
Osin Pirkanmaan hyvinvointialue	7,6 %	8,1 %	8,4 %	9,0 %	7 %	19 %
Pohjois-Savon hyvinvointialue	3,8 %	4,0 %	4,4 %	4,9 %	11 %	29 %
Päijät-Hämeen hyvinvointialue	11,2 %	11,3 %	11,3 %	11,4 %	1 %	2 %
Osin Varsinais-Suomen hyvinvointialue	3,2 %	4,1 %	4,7 %	5,3 %	13 %	64 %

”Osin” tarkoittaa, että vain tiettyjen kuntien tiedot hyvinvointialueella ovat kattavia. Kuntakohtaiset tiedot löytyvät liitetaulukoista.

** Päijät-Hämeen aikasarjatiedossa huomattiin ennen julkaisua THL:n tietojenkäsittelyn virhe, joka korostuu liitetaulukoissa ja tässä asiakasmäärien kehitystaulukossa. Päijät-Hämeen tiedot on tästä syystä poistettu taulukosta.

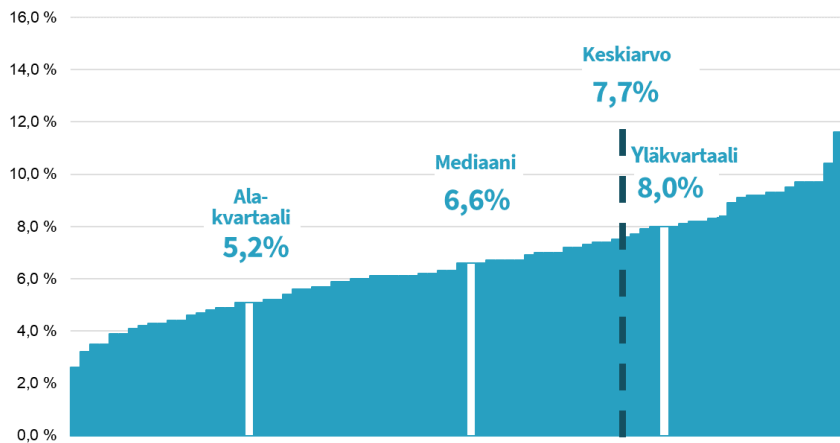
Kaikki tiedot

Sosiaalihuollon seurantarekisteriin on vuoden 2024 aikana saatu 269 kunnan asukkaiden tietoja⁴, joista 82 kunnan tiedot järjestäjä on luokitellut kattaviksi.

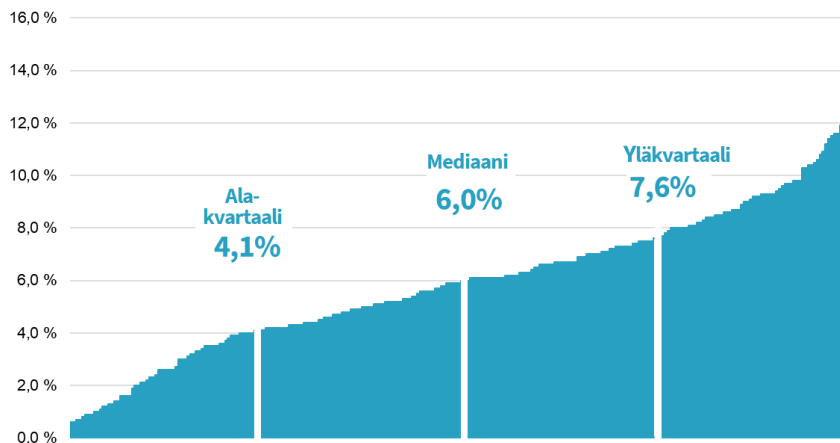
Yksittäisten kuntien tiedot ovat katsottavissa liitetaulukosta.

Taulukko TY3 Keskilukuja edustavilla alueilla ja kaikissa kunnissa

Keskilukuja	Kunnat, joista kattavat tiedot (n=81)	Kaikki kunnat (n=269) ³
Pienin arvo	2,6 %	0,6 % ³
Alin neljännes	5,2 %	4,1 %
Mediaani	6,6 %	6,0 %
Ylin neljännes	8,0 %	7,6 %
Suurin arvo	14,4 %	18,9 %

Kuvio TY2 Väestöosuudet kunnissa, joista kattavat tiedot (n=81).

Kuvio TY3 Väestöosuudet kaikissa⁴ kunnissa (n=269)

⁴ Tarkastelusta on jätetty pois kunnat, joissa oli alle 5 asiakasta, tai asiakkaiden väestöosuus oli vähemmän kuin 0,05 %. Tarkastelusta on lisäksi jätetty pois Ahvenanmaan, Pohjanmaan, Itä-Uudenmaan (kuitenkin Porvoo) ja Länsi-Uudenmaan (kuitenkin Espoo) kunnat, joista ei ole toimitettu tietoja, vaikka näiden kuntien asiakkailta voi datassa näkyä asiakkuuksia muiden palvelujärjestäjien tietojen kautta.

Tarkastuspalautteissa tuotiin esiin, että tiedoissa oli ristiriitaisuuksia ja alueiden on selvitettävä tiedon puutteita tietojen laadun parantamiseksi. Työikäisten palvelutehtävän asiakkuudet voivat olla luonteeltaan lyhytkestoisia. Joskus lyhyeen asiakkuuteen liittyy passiivinen "seurantajakso", jossa asiakkaan mahdollista palaamista palveluun jäädään seuraamaan. Tämä saattaa johtaa siihen, että asiakkuuksia "unohtuu" auki, ja asiakasmäärät näyttävät liiallisilta.

Alueet ovat tarkastaneet seurantakauden heinä-, elo- ja syyskuun 2023 tietoja. Helsinki, Vantaa ja Kerava, ovat kuitenkin tarkastaneet loka-joulukuun tietoja.

Taulukko TY4 Hyvinvointialueiden luokittelut tietojen laadusta. Heinä-, elo- ja syyskuun 2023 tiedot

Aineiston tila	Kuntia	Väestö	Osuus tarkastetuista
Kattavat	81	1 140 358	37 %
Vaillinaiset	82	565 988	37 %
Osittaiset	21	119 343	10 %
Liialliset	15	367 549	7 %
Ristiriitaiset	5	199 949	2 %
Ei arvioitu	16	138 006	7 %

Lapsiperheiden palvelut

Lapsiperheiden palveluiden asiakasmääriä tarkastellaan kahdella tavalla:

- Kaikki asiakkaat, mm. lapset, sisarukset ja vanhemmat
- Alle 18-vuotiaat (ikä seurantakauden viimeisenä päivänä)

Lapsiperheiden palveluiden asiakasmäärissä voi syntyä suuria eroja riippuen siitä kirjataanko palveluun asiakkaaksi yksi perheen jäsen vai koko perhe. Tulevaisuudessa tietoja voidaan esittää perheittäin, mutta aluksi alle 18-vuotiaiden tiedot saattavat olla alueittain yhtenäisemmät.

Arvio

Arviolta 5,7 % väestön alle 65-vuotiaista eli 240 000 henkilöä oli lapsiperheiden palvelutehtävän asiakkaina vuoden 2023 heinä-, elo- ja syyskuussa. Arvio perustuu kattavaksi luokiteltujen alueiden tietoihin.

Taulukko LA1. Asiakasmääriä heinä-, elo- ja syyskuussa 2023 aluilla, jotka toimittaneet kattavat tiedot

Alue	Asiakkaat	Osuus 0–64-v. väestöstä	0–64-v. väestö
Arvio koko maa	240 000	5,7 %	4 269 000
Edustavat kunnat yhteensä	28 200	5,7 %	492 000
Osin Itä-Uudenmaan hyvinvointialue	3 600	9,0 %	40 000
Osin Kanta-Hämeen hyvinvointialue	3 600	7,2 %	50 000
Osin Keski-Suomen hyvinvointialue	2 600	4,6 %	56 000
Osin Pirkanmaan hyvinvointialue	200	1,7 %	10 000
Osin Pohjois-Savon hyvinvointialue	3 800	2,8 %	133 000
Päijät-Hämeen hyvinvointialue	11 800	8,0 %	147 000
Osin Varsinais-Suomen hyvinvointialue	2 700	4,8 %	56 000

*"Osin" tarkoittaa, että vain tiettyjen kuntien tiedot hyvinvointialueella ovat kattavia. Kuntakohtaiset tiedot löytyvät liitetaulukoista.

Kattaviksi arvioituiden tiedot olivat saatavissa 42 kunnasta, joissa asui 12 % alle 65-vuotiaista. Lähes kaikki kattaviksi arvioituiden tiedot on saatu Kantan-palveluiden kautta. Kunnissa, joissa tiedot olivat kattavia, lapsiperheiden palveluiden asiakkaina oli keskimäärin 5,7 % asukkaista, mutta erot alueiden välillä olivat erittäin suuria. Yksittäisten kuntien väestöosuusien mediaani oli 3,8 prosenttia, joten asiakkaita oli enemmän väestöltään suuremmissa kunnissa. Neljänneksessä kuntia (alakovartaali) väestöosuus oli 2,7 % tai pienempi. Väestöosuus oli 5,8 % tai suurempi neljänneksessä kuntia (yläkovartaali). Kattaviksi arvioituista kunnista pienin väestöosuus oli 1,2 % Parkanossa ja suurin 9,0 % Porvoossa.

Tulevaisuudessa tilaston kautta on mahdollista selvittää syitä, miksi hyvinvointialueiden asiakasmäärissä on näin huomattavia eroja. Näitä selityksiä voivat olla mm.:

- Alueen palvelutarjonta – jos sosiaalipalveluiden palveluvalikoima on pieni, myös asiakasmäärä on pienempi.
- Lastensuojelun organisointi.
- Muiden lapsille, nuorille ja perheille suunnattujen palveluiden tarjonta alueella ja niiden kyvykyys vastata palvelutarpeisiin ennaltaehkäisevästi.
- Käytännöt avata vanhempien asioita pikemminkin lapsiperhepalveluiden palvelutehtävässä kuin työikäisten palvelutehtävässä tai päinvastoin.
- Käytäntö avata asiakkuuksia vain tietyille perheen jäsenille tai avata niitä laajasti kaikille perheenjäsenille.

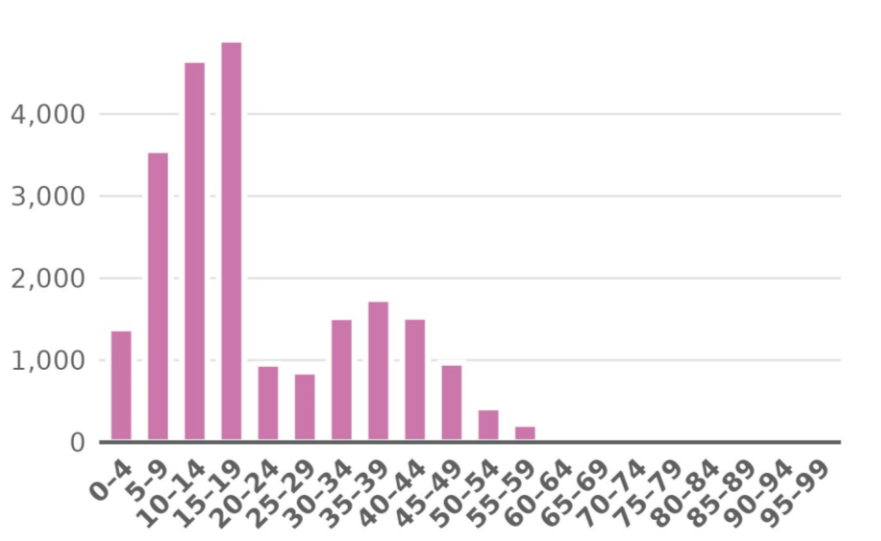
- Kirjaamiseen liittyvät tekniset kysymykset, kuten palveluiden tallentaminen Kanta-palveluihin tai asiakkuuksien jääminen auki.

Aineiston jakaumaa kunnittain on kuvattu kuviossa 2. Yksittäisten kuntien tiedot on katsottavissa liitetäulukosta.

Ikäjakauma

Lapsiperheiden palveluiden asiakkaista selvästi suurin osa on alle 18-vuotiaita (57 %). Alle 13-vuotiaiden osuus oli 35 % alueilla, joiden tiedot oli arvioitu kattaviksi.

Alle 18-vuotiaiden osuus vaihtelee merkittävästi eri alueiden ja kuntien välillä. Esimerkiksi Kuopiossa alle 18-vuotiaiden osuus oli yksi suurimmista eli 68 %, kun se oli pienin Lahdessa 48 %.

Kuvio LA1. Lapsiperheidenpalveluiden asiakkaiden ikäjakauma alueilla, joilla tiedot kattavat (n= 28 200)

Asiakasmäärien kehitys alueilla, joilla tiedot olleet kattavia

Asiakasmäärä on kasvanut edellisen 12 kuukauden aikana 13 prosenttia niissä kunnissa, joiden tiedot on arvioitu kattaviksi. On kuitenkin pidettävä epätodennäköisenä, että tosiasiallinen asiakasmäärä olisi kasvanut näin paljon.

- Merkittävä osa asiakasmäärän kasvusta selittyy tiedon kirjaamisella ja asiakastietojärjestelmiin liittyvillä kysymyksillä, joita on käsitelty osiossa: ”Sosiaalihuollon seurantarekisteri – Tietojen laatu – Asiakasmäärien kasvu.”
- Toisaalta opiskelu- ja kuraattoripalveluiden tiedot on kirjattu vuoden 2023 alusta sosiaalihuollon asiakastietoihin. Tämä muutos kasvattaa sosiaalihuollon asiakastietoihin kirjattujen asiakkaiden asiakasmäärää, vaikka koulukuraattorien tosiasiallisessa asiakasmäärässä ei tapahtuisikaan muutoksia.
- Viime vuosina lastensuojeluilmoituksen kohteena olevien lasten määrä on kasvanut noin 11 %, on siis mahdollista, että myös asiakkaiden tosiasiallinen määrä on kasvanut.

Asiakasmäärien todellista kehitystä pystytään arviomaan paremmin, kun seurantarekisterin tietojen toimittaminen ja tietojen tarkastaminen on vakiintunut.

Yksittäisten kuntien tiedot ovat katsottavissa [liitetäulukosta](#).

Taulukko LA2. Asiaksmäärien kehitys neljällä edellisellä seurantakaudella. Alueet**, jotka ovat arvioivat tietonsa kattaviksi heinä-, elo- ja syyskuussa 2023

Alue	Tammi-, helmi-, maaliskuu 2023	Huhti-, touko-, kesäkuu 2023	Heinä-, elo-, syyskuu 2023	Loka-, marras-, joulukuu 2023	Muutos- % 3kk	Muutos- % 12kk
Edustavat kunnat yhteensä	5,6 %	5,8 %	6,0 %	6,3 %	4 %	13 %
Osin Itä-Uudenmaan hyvinvointialue	8,4 %	8,7 %	9,0 %	9,5 %	5 %	13 %
Osin Kanta-Hämeen hyvinvointialue	6,4 %	6,8 %	7,2 %	7,7 %	7 %	21 %
Osin Keski-Suomen hyvinvointialue	4,0 %	4,4 %	4,7 %	5,0 %	7 %	27 %
Osin Pirkanmaan hyvinvointialue	1,5 %	1,8 %	1,8 %	2,1 %	17 %	37 %
Osin Pohjois-Savon hyvinvointialue	2,5 %	2,6 %	2,9 %	3,2 %	12 %	31 %
Osin Varsinais-Suomen hyvinvointialue	4,4 %	4,7 %	4,8 %	5,2 %	8 %	19 %

*Osin" tarkoittaa, että vain tiettyjen kuntien tiedot hyvinvointialueella ovat kattavia. Kuntakohtaiset tiedot löytyvät liitetaulukoista.

** Päijät-Hämeen aikasarjatiedossa huomattiin ennen julkaisua THL:n tietojenkäsittelyn virhe, joka korostuu liitetaulukoissa ja tässä asiakasmäärien kehitystaulukossa. Päijät-Hämeen tiedot on tästä syystä poistettu taulukosta.

Kaikki tiedot

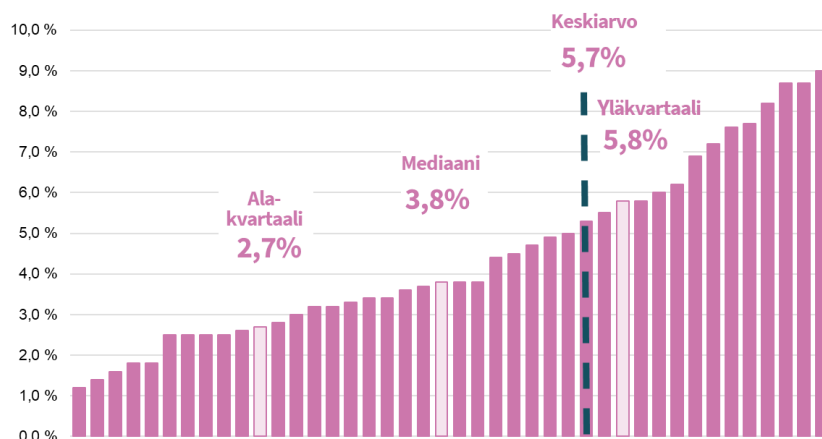
Sosiaalihuollon seurantarekisteriin on vuoden 2024 aikana saatu 271 kunnan asukkaiden tietoja⁵, joista 42 kunnan tiedot järjestäjä on luokitellut kattaviksi.

Yksittäisten kuntien tiedot ovat katsottavissa liitetaulukosta.

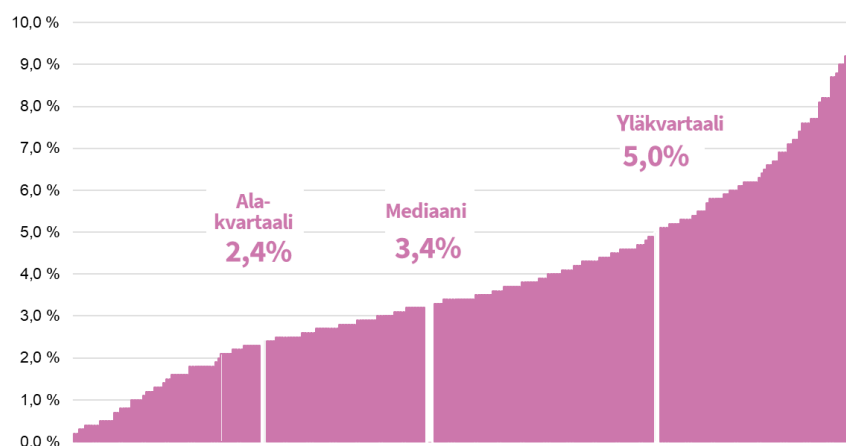
Taulukko LA3 Keskilukuja edustavilla alueilla ja kaikissa kunnissa, joista tallennettu tietoja Kanta-palveluihin

Keskilukuja	Kunnat, joista kattavat tiedot (n=42)	Kaikki kunnat (n=271) ⁴
Pienin arvo	1,2 %	0,5 % ⁴
Alin neljännes	2,7 %	2,4 %
Mediaani	3,8 %	3,4 %
Ylin neljännes	5,8 %	5,0 %
Suurin arvo	9,0 %	11,7 %

⁵ Tarkastelusta on jätetty pois kunnat, joissa oli alle 5 asiakasta, tai asiakkaiden väestöosuus oli vähemmän kuin 0,05 %. Tarkastelusta on lisäksi jätetty pois Ahvenanmaan, Pohjanmaan, Itä-Uudenmaan (kuitenkin Porvoo) ja Länsi-Uudenmaan (kuitenkin Espoo) kunnat, joista ei ole toimitettu tietoja, vaikka näiden kuntien asiakkailta voi datassa näkyä asiakkuuksia muiden palvelujärjestäjien tietojen kautta.

Kuvio LA2 Lapsiperheiden palveluiden alle 65-vuotiaiden asiakkaiden väestöosuudet kunnissa, joista kattavat tiedot (n=42).

Kuvio LA3 Lapsiperheiden palveluiden alle 65-vuotiaiden asiakkaiden väestöosuudet kaikissa kunnissa5 (n=271).

Tarkastuspalautteissa tuotiin esiin, että tiedoissa oli ristiriitaisuuksia ja alueiden on selvittettävä tiedon puutteita tietojen laadun parantamiseksi. Lapsiperheiden palvelutehtävän asiakkuudet voivat olla luonteeltaan lyhytkestoisia. Joskus lyhyeen asiakkuuteen liittyy passiivinen "seurantajakso", jossa asiakkaan mahdollista palaamista palveluun jäädytään seuraamaan. Tämä saattaa johtaa siihen, että asiakkuuksia "unohtuu" auki, ja asiakasmäärät näyttävät liiallisilta.

Alueet ovat tarkastaneet seurantakauden heinä-, elo- ja syyskuun 2023 tietoja. Helsinki, Vantaa ja Kerava, ovat kuitenkin tarkastaneet loka-joulukuun tietoja.

Taulukko LA4 Hyvinvointialueiden luokittelut tietojen laadusta. Heinä-, elo- ja syyskuussa 2023 tiedot

	Kuntia	Väestö	Osuus tarkastetuista
Kattavat	42	492 175	19 %
Vaillinaiset	95	1 018 742	42 %
Osittaiset	23	400 270	10 %
Liialliset	40	718 610	18 %
Ristiriitaiset	7	27 889	3 %
Ei arvioitu	17	732 432	8 %

Arvio, alle 18-vuotiaat

Lapsiperheiden palvelutehtävän alle 18-vuotiaita asiakkaita oli arvion mukaan 140 000 henkilöä eli 13,4 % alle 18-vuotiaasta väestöstä. Vastaavana ajankohtana lastensuojelun asiakkaita arvioidaan olevan 4,3 %. Merkittävä osa lapsista on todennäköisesti sekä lastensuojelun että lapsiperheiden palveluiden asiakkaita. Näiden yhteisten asiakkaiden osuus eroaa kuitenkin suuresti alueittain: esimerkiksi Päijät-Hämeessä lastensuojelun asiakkaita yli 85 % oli myös lapsiperheidenpalveluiden asiakkaita, kun mm. Oulussa ja Turussa yhteisten asiakkaiden osuus oli 25–35 %.

Asiakkaiden määräksi koko palvelutehtävässä arvioitiin 140 000. Alle 18-vuotiaiden osuus palvelutehtävän asiakkaita oli 57 prosenttia.

Taulukko LA5. Asiakasmääriä heinä-, elo- ja syyskuussa 2023 alueilla, jotka toimittaneet kattavat tiedot

Alue	Asiakkaat	Osuus 0–64-v. väestöstä	0–64-v. väestö
Arvio koko maa	137 700	13,4 %	1 026 000
Edustavat kunnat yhteensä	16 100	13,4 %	120 000
Osin Itä-Uudenmaan hyvinvointialue	1 700	16,9 %	10 000
Osin Kanta-Hämeen hyvinvointialue	2 000	17,4 %	12 000
Osin Keski-Suomen hyvinvointialue	1 900	11,7 %	16 000
Osin Pirkanmaan hyvinvointialue	200	6,6 %	2 000
Osin Pohjois-Savon hyvinvointialue	2 700	8,7 %	31 000
Päijät-Hämeen hyvinvointialue	6 200	17,7 %	35 000
Osin Varsinais-Suomen hyvinvointialue	1 400	10,5 %	13 000

”Osin” tarkoittaa, että vain tiettyjen kuntien tiedot hyvinvointialueella ovat kattavia. Kuntakohtaiset tiedot löytyvät liitetaulukoista.

Kattaviksi arvioidut tiedot olivat saatavissa 42 kunnasta, joissa asui 12 % alle 18-vuotiaista. Näissä kunnissa lapsiperheiden palveluiden asiakkaita oli keskimäärin 13,4 % lapsista. Yksittäisten kuntien väestöosuus mediaani oli 12,6 prosenttia, joten asiakkaita oli enemmän väestöltään suuremmissa kunnissa. Neljänneksessä kuntia (alakvartaali) väestöosuus oli 8,2 % tai pienempi. Väestöosuus oli 16,8 % tai suurempi neljänneksessä kuntia (yläkvartaali). Kattavaksi arvioiduista kunnista pienin väestöosuus oli 4,7 % Parkanossa ja suurin 23,9 % Kärkölässä. Syitä suuriin eroihin on kuvattu ylempänä koko palvelutehtävän osalta.

Aineiston jakaumaa kunnittain on kuvattu kuviossa 2. Yksittäisten kuntien tiedot on katsottavissa liitetaulukosta.

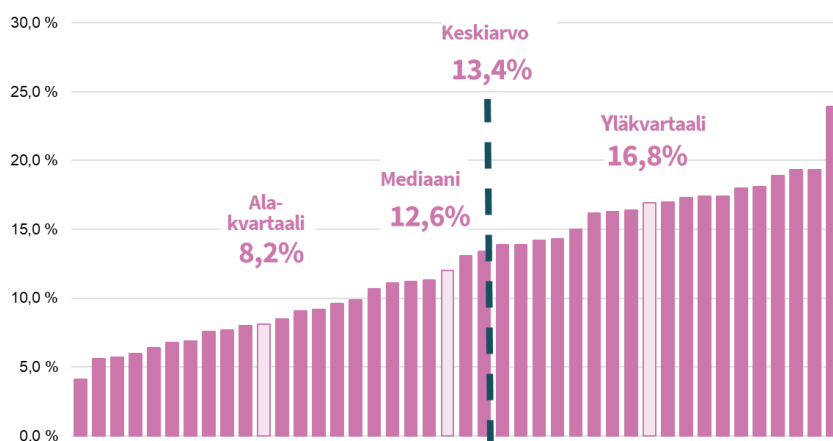
Kaikki tiedot, alle 18-vuotiaat

Sosiaalihuollon seurantarekisteriin on vuoden 2024 aikana saatu 271 kunnan asukkaiden tietoja⁶, joista 42 kunnan tiedot järjestäjä on luokitellut kattaviksi.

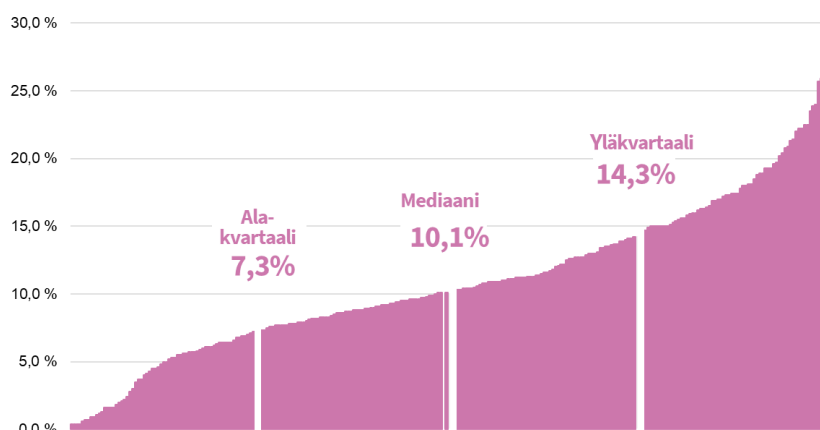
Yksittäisten kuntien tiedot ovat katsottavissa liitetaulukosta.

Taulukko LA6 Keskilukuja edustavilla alueilla ja kaikissa kunnissa

Keskilukuja	Kunnat, joista kattavat tiedot (n=42)	Kaikki kunnat (n=271) ⁶
Pienin arvo	4,1 %	0,4 % ⁶
Alin neljännes	8,2 %	7,3 %
Mediaani	12,6 %	10,1 %
Ylin neljännes	16,8 %	14,3 %
Suurin arvo	23,9 %	29,9 %

Kuvio LA4 Alle 18-vuotiaiden lapsiperheiden palveluiden asiakkaiden väestöosuudet kunnissa, joista kattavat tiedot (n=42)

Kuvio LA5 Alle 18-vuotiaiden lapsiperheiden palveluiden asiakkaiden väestöosuudet kaikissa kunnissa⁶ (n=271)

⁶ Tarkastelusta on jätetty pois kunnat, joissa oli alle 5 asiakasta, tai asiakkaiden väestöosuus oli vähemmän kuin 0,05 %. Tarkastelusta on lisäksi jätetty pois Ahvenanmaan, Pohjanmaan, Itä-Uudenmaan (kuitenkin Porvoo) ja Länsi-Uudenmaan (kuitenkin Espoo) kunnat, joista ei ole toimitettu tietoja, vaikka näiden kuntien asiakkailla voi datassa näkyä asiakkuuksia muiden palvelujenjärjestäjien tietojen kautta.

Lastensuojelun asiakkaat

Lastensuojelu eroaa muista palvelutehtävistä siten, että lastensuojelulain 27§ on erikseen määritelty lastensuojelun asiakkuuden alkamisesta. Näin lastensuojelun asiakkuuden osalta tullaan jatkossa raportoimaan kahden tyyppistä asiakkuutta:

- **Lastensuojelun asiakkaat** – Lastensuojelulain 27§ mukaiset asiakkaat
- **Asiakkaat, joilla avoimna lastensuojelun asia** – Sosiaalihuollon asiakkaat, joilla on avoin asia lastensuojelun palvelutehtävässä.

Tässä työpaperissa raportoidaan pelkästään lastensuojelulain mukaisia asiakkuuksia. Asiakkaiden, joilla avoimna lastensuojelun asia, asiakasmääriä raportoidaan myöhemmin vuoden 2024 aikana.

Erillistoimitettujen lastensuojelutietojen kattavuustarkastelua ei tehty alkuvuonna 2024, joten lastensuojelun tarkempien analyysien osalta on hyvä odottaa seuraavan julkaisun kattavamia tietoja.

Lastensuojelun asiakasmääriä tarkastellaan kahdella tavalla:

- Alle 18-vuotiaita (ikä seurantakauden viimeisenä päivänä)
- Kaikkia lastensuojelun asiakkaita. Lastensuojelun jälkihuollon asiakkuus on rajattu lailla alle 25-vuotiaisiin, mutta tietojen laatuutteista johtuen mukana on myös yli 25-vuotiaita, joita ei erikseen ole rajattu pois aineistosta.

Arvio, alle 18-vuotiaat

Arviolta 4,3 % alle 18-vuotiaista oli lastensuojelun asiakkaita heinä-syyskuussa 2023. Arvioon liittyy epävarmuuksia, koska hyvinvointialueet tarkastavat lastensuojelutiedot vasta seuraavaan asiakasmääräjulkaisuun. Tässä julkaisussa edustavaksi on arvioitu sellaiset alueet, jotka ovat tallentaneet vuonna 2023 lastensuojelun palvelutehtävään vain lastensuojelulain mukaiset asiakkuudet ja arvioineet tiedot kattavaksi joko kesällä 2023 tai alkuvuonna 2024. Arvion perusteella koko maassa olisi 40 000–45 000 lastensuojelun alle 18-vuotiasta asiakasta. Arvio on suurempi kuin mm. lastensuojelun sosiaalityöntekijämitoitus -tilaston ilmoitetut tiedot, joiden mukaan 10.10.2024 lastensuojelun alle 18-vuotiaita asiakkaita olisi ollut 35 000. Erot saattavat selittyvät jossain määrin sillä, että yhden päivän asiakasmäärä on pienempi kuin kolmen kuukauden asiakasmäärä. Tästä huolimatta tarkempi lastensuojelun asiakasmääräanalyysi toteutetaan vasta seuraavan asiakasmäärä julkaisun yhteydessä.

Taulukko LS1. Asiakasmäärät heinä-syyskuussa 2023 aluilla, jotka toimittaneet kattavat tiedot

Alue	Asiakkaat	Osuus 0–17-v. väestöstä	0–17-v. väestö
Arvio koko maa	43 700	4,3 %	1 026 000
Edustavat kunnat yhteensä	11 300	4,3 %	265 000
Etelä-Karjalan hyvinvointialue	300	1,5 %	20 000
Osin Kanta-Hämeen hyvinvointialue	700	5,7 %	12 000
Osin Keski-Suomen hyvinvointialue	400	3,3 %	11 000
Osin Pirkanmaan hyvinvointialue	2 900	3,7 %	77 000
Osin Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialue	2 400	5,5 %	43 000
Osin Pohjois-Savon hyvinvointialue	200	2,7 %	6 000
Päijät-Hämeen hyvinvointialue	1 700	4,9 %	35 000
Osin Satakunnan hyvinvointialue	1 000	5,2 %	20 000
Osin Varsinais-Suomen hyvinvointialue	1 400	4,9 %	29 000

*"Osin" tarkoittaa, että vain tiettyjen kuntien tiedot hyvinvointialueella ovat kattavia. Kuntakohtaiset tiedot löytyvät liitetaulukoista.

Kattaviksi arvioidut tiedot olivat saatavissa 49 kunnasta, joissa asui 26 % alle 18-vuotiaista. Näissä kunnissa lastensuojelun asiakkaita oli keskimäärin 4,3 % asukkaista. Yksittäisten kuntien väestöosuuksien mediaani oli 3,6 prosenttia, joten asiakkaita oli enemmän väestöltään suuremmissa kunnissa. Neljänneksessä kuntia (alakvartaali) väestöosuus oli 1,7 % tai pienempi. Väestöosuus oli 4,6 % tai suurempi neljänneksessä kuntia (yläkvartaali). Kattavaksi arvioiduista kunnista pienin väestöosuus oli 0,6 % Luumäellä ja Padasjoella ja suurin 8,4 % Kärkölässä. Päijät-Hämeen hyvinvointialueen sisällä oli siis sekä kunta, jossa lastensuojeluasiakkaita oli eniten sekä kunta, jossa heitä oli vähiten.

Suuret alueelliset erot todennäköisesti kuvaavat sitä, että kunnat ovat tulkinneet lastensuojelulain 27§ kriteereitä eri tavoin – esimerkiksi tehostetun perhetyön kaltaista palvelua toisissa kunnissa annettu jo lapsiperheiden peruspalveluissa ennen lastensuojelun asiakkuutta ja toisissa vastaavassa tapauksessa lastensuojelun asiakkuus on avattu, jotta voidaan aloittaa vastaava intensiivinen työskentely.

Aineiston jakaumaa kunnittain on kuvattu kuviossa 2. Yksittäisten kuntien tiedot on katsottavissa liitetaulukosta.

Kaikki tiedot, alle 18-vuotiaat

Kanta-palveluiden Sosiaalihuollon asiakastietovarannon ja erillistoimituksen kautta tietoja on saatu 258 kunnan lastensuojelun asiakkaista. Erillistoimitettuja tietoja ei vielä arvioitu ja niiden kattavuutta arvioidaan vasta seuraavaan asiakasmäärä -julkaisuun. Tässä julkaisussa edustavaksi on arvioitu sellaiset alueet, jotka ovat 1) tallentaneet Kanta-palveluiden kautta lastensuojelun palvelutehtävään vain lastensuojelulain mukaiset asiakkuudet ja lisäksi 2) arvioineet tiedot kattavaksi joko kesällä 2023 tai alkuvuonna 2024.

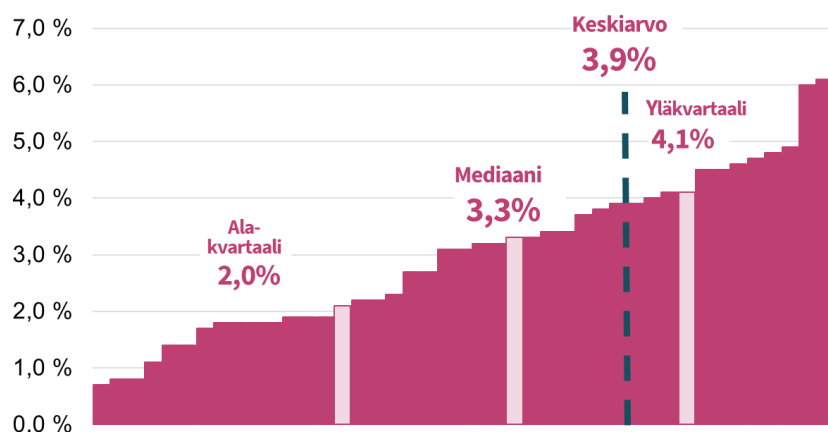
Yksittäisten kuntien tiedot ovat katsottavissa liitetaulukosta.

Taulukko LS2 Hyvinvointialueiden luokittelut tietojen laadusta. Heinä-syyskuun 2023 tiedot

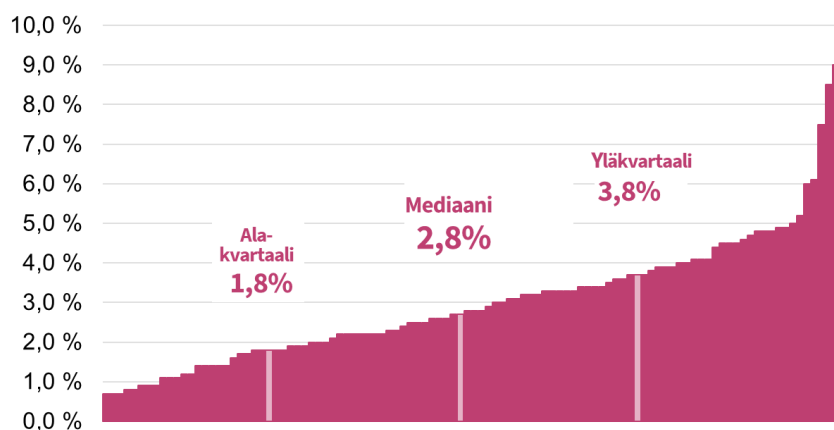
	Kun- tia	Väestö
Kattavat	49	265 000
Ei tarkastettu	209	761 000

Taulukko LS3 Keskilukuja edustavilla alueilla ja kaikissa kunnissa

Keskilukuja	Kunnat, joista kattavat tiedot (n=49)	Kaikki kunnat (n=258)
Pienin arvo	0,6 %	0,1 %
Alin neljännes	1,7 %	1,2 %
Mediaani	3,6 %	3,1 %
Ylin neljännes	4,6 %	5,1 %
Suurin arvo	8,4 %	13,1 %

Kuvio LS1 Alle 18-vuotiaiden lastensuojelun asiakkaiden väestöosuudet kunnissa, joista kattavat tiedot (n=49).

Kuvio LS2 Alle 18-vuotiaiden lastensuojelun asiakkaiden väestöosuudet kaikissa kunnissa (n=258).

Arvio, 0–24-vuotiaat

Lastensuojelun asiakkaita arvioidaan olevan 55 000–60 000 kun asiakasmäärään sisällytetään myös 18–24-vuotiaat asiakkaat. Arvion mukaan 0–24-vuotiaista 3,9 % on lastensuojelun asiakkaita. Arvioon liittyy epävarmuuksia, koska hyvinvointialueet tarkastavat lastensuojelutiedot vasta seuraavaan asiakasmääräjulkaisuun. Tässä julkaisussa edustavaksi on arvioitu sellaiset alueet, jotka ovat tallentaneet vuonna 2023 lastensuojelun palvelutehtävään vain lastensuojelulain mukaiset asiakkuudet ja arvioineet tiedot kattavaksi joko kesällä 2023 tai alkuvuonna 2024.

Arvion perusteella 0–24-vuotiaita⁷ asiakkaita on noin 15 000 enemmän kuin 0–17-vuotiaita lastensuojelun asiakkaita. Suuruusluokka vastaa hyvinvointialueilta lastensuojelutilastoon kerättyjä tietoja (Sotkanet ind. 1248).

⁷ Alle 18-vuotiaiden arvio ei sisällä lainkaan yli 18-vuotiaita, sen sijaan 18–24-vuotiaiden edustavaksi arvioituissa tiedoissa on mukana 4 % yli 25-vuotiaita asiakkaita. Nämä henkilöt eivät voi olla lastensuojelulain mukaisia asiakkaita, vaan kyse on virheellisistä tiedoista. Koska julkaisun tarkastuksena on myös tuoda esiin laatuongelmia ja parantaa niitä, tietoja ei korjattu.

Taulukko LS4. Asiaksmääriä heinä-, elo- ja syyskuussa 2023 aluilla, jotka toimittaneet kattavat tiedot

Alue	Asiakkaat	Osuus 0–24-v. väestöstä	0–24-v. väestö
Arvio koko maa	57 000	3,9 %	1 452 000
Edustavat kunnat yhteensä	15 100	3,9 %	382 000
Etelä-Karjalan hyvinvointialue	400	1,4 %	29 000
Osin Kanta-Hämeen hyvinvointialue	900	5,1 %	17 000
Osin Keski-Suomen hyvinvointialue	500	3,3 %	14 000
Osin Pirkanmaan hyvinvointialue	3 800	3,2 %	116 000
Osin Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialue	3 100	4,6 %	67 000
Osin Pohjois-Savon hyvinvointialue	200	2,6 %	8 000
Päijät-Hämeen hyvinvointialue	2 500	5,2 %	48 000
Osin Satakunnan hyvinvointialue	1 300	4,7 %	29 000
Osin Varsinais-Suomen hyvinvointialue	2 400	4,4 %	54 000

”Osin” tarkoittaa, että vain tiettyjen kuntien tiedot hyvinvointialueella ovat kattavia. Kuntakohtaiset tiedot löytyvät liitetaulukoista.

Kattaviksi arvioidut tiedot olivat saatavissa 49 kunnasta, joissa asui 26 % alle 25-vuotiaista. Näissä kunnissa lastensuojelun asiakkaita oli keskimäärin 3,9 % alle 25-vuotiaista. Yksittäisten kuntien väestöosuus mediaani oli 3,8 prosenttia. Neljänneksessä kuntia (alakovartaali) väestöosuus oli 1,6 % tai pienempi. Väestöosuus oli 4,7 % tai suurempi neljänneksessä kuntia (yläkvartaali). Kattaviksi arvioiduista kunnista pienin väestöosuus oli 0,7 % Luumäellä ja suurin 8,4 % Kärkölässä.

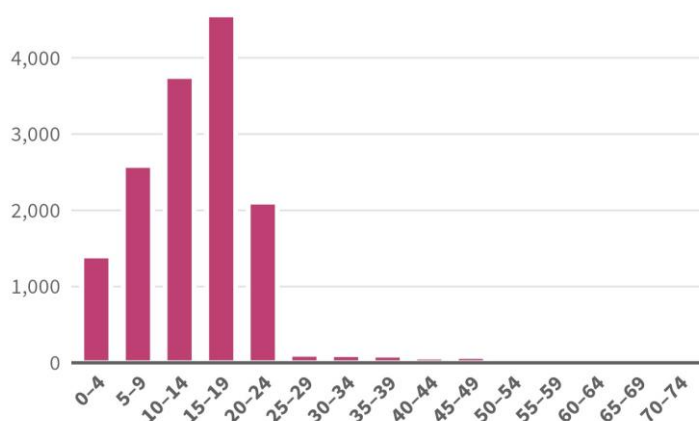
Lastensuojelussa kuntakohtaiset asiakasmääräerot ovat suuria. Suuret alueelliset erot todennäköisesti kuvaavat sitä, että kunnat ovat tulkinneet lastensuojelulain 27§ kriteereitä eri tavoin – toisaalla vastaavia palveluita on annettu lapsiperheiden peruspalveluissa ja toisaalla nimenomaan lastensuojelussa.

Aineiston jakaumaa kunnittain on kuvattu kuviossa 2. Yksittäisten kuntien tiedot on katsottavissa liitetaulukosta.

Ikäjakauma

Aiemmista lastensuojelutilastoista tiedetään, että lastensuojelun asiakkaissa painottuvat erityisesti 13–17-vuotiaat lapset. Kattavissa kunnissa alle 13-vuotiaiden asiakkaiden osuus oli 43 % ja 13–17-vuotiaiden osuus oli 38 %.

Yli 18-vuotiaiden osuus aineistossa oli odotettua suurempi. Edustavien kuntien aineistossa 18–22-vuotiaiden osuus oli 20 % ja 23–24-vuotiaiden osuus 5 %. Tietojen laadun osalta on merkityksellistä, että 4 % lastensuojelulain mukaisista asiakkaista oli täyttänyt 25 vuotta vaikka jälkihuollon ikäraja on ajankohtana ollut 25 vuotta.

Kuvio LS3. Lastensuojelulain asiakkaiden ikäjakaumasta alueilla, joilla tiedot kattavat (n= 15 100).

Asiakasmäärien kehitys alueilla, joilla tiedot olleet kattavia

Asiakasmäärä on kasvanut edellisen 12 kuukauden aikana 8 prosenttia niissä kunnissa, joiden tiedot on arvioitu kattaviksi. Arvioon liittyy epävarmuuksia, koska hyvinvointialueet tarkastavat lastensuojelutiedot vasta seuraavaan asiakasmääräjulkaisuun. Tarkempi lastensuojelun asiakasmääräanalyysi toteutetaan vasta seuraavan asiakasmäärä julkaisun yhteydessä.

Taulukko LS5. Asiakasmäärien kehitys neljällä edellisellä seurantakaudella. Alueet, jotka ovat arvioivat tietonsa kattaviksi heinä-, elo- ja syyskuussa 2023

Alue	Tammi-, helmi-, maaliskuu 2023	Huhti-, touko-, kesäkuu 2023	Heinä-, elo-, syyskuu 2023	Loka-, marras-, joulukuu 2023	Muutos- % 3kk	Muutos- % 12kk
Edustavat kunnat yhteensä	3,7 %	3,8 %	3,9 %	4,0 %	2 %	8 %
Etelä-Karjalan hyvinvointialue	1,4 %	1,3 %	1,4 %	1,4 %	3 %	5 %
Osin Itä-Uudenmaan hyvinvointialue	3,1 %	3,3 %	3,3 %	3,4 %	2 %	11 %
Osin Kanta-Hämeen hyvinvointialue	4,9 %	5,1 %	5,1 %	5,3 %	3 %	9 %
Keski-Pohjanmaan hyvinvointialue	1,3 %	1,2 %	1,4 %	1,5 %	8 %	12 %
Osin Keski-Suomen hyvinvointialue	2,9 %	3,2 %	3,3 %	3,4 %	2 %	14 %
Osin Pirkanmaan hyvinvointialue	3,1 %	3,2 %	3,2 %	3,3 %	1 %	4 %
Osin Pohjois-Savon hyvinvointialue	4,3 %	4,5 %	4,6 %	4,7 %	2 %	8 %
Päijät-Hämeen hyvinvointialue	2,5 %	2,9 %	2,6 %	2,9 %	12 %	15 %
Osin Satakunnan hyvinvointialue	5,0 %	5,1 %	5,2 %	5,3 %	2 %	8 %
Osin Varsinais-Suomen hyvinvointialue	4,4 %	4,5 %	4,7 %	4,8 %	3 %	10 %

"Osin" tarkoittaa, että vain tiettyjen kuntien tiedot hyvinvointialueella ovat kattavia. Kuntakohtaiset tiedot löytyvät liitetaulukoista.

Taulukossa ovat mukana myös Päijät-Hämeen ja Etelä-Karjalan hyvinvointialueen tiedot, koska toisin kuin muissa palvelutehtävissä tiedot on noudettu varhaisemmassa vaiheessa, eikä tietoihin ole ehtinyt THL:n käsittelyssä syntymään samaa virhettä, kuin muissa "Asiakasmäärien kehitys"-taulukoihin.

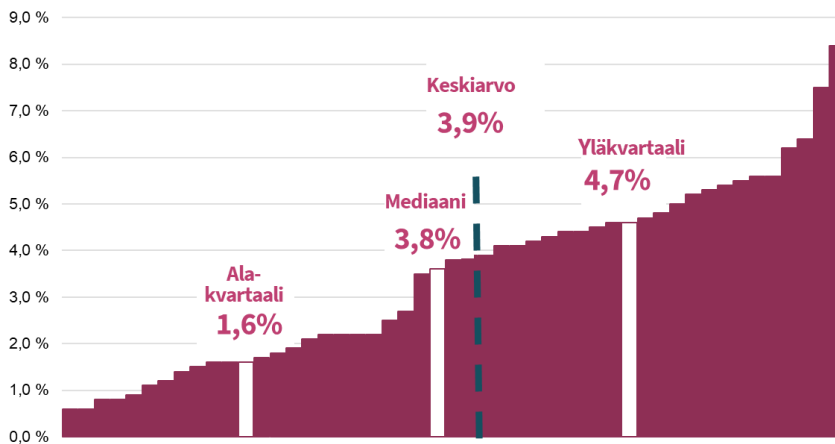
Kaikki tiedot, 0–24-vuotiaat

Kanta-palveluiden Sosiaalihuollon asiakastiedon tietovarannon ja erillistoimituksen kautta tietoja on saatu 253 kunnan lastensuojelun asiakkaista. Erillistoimitettuja tietoja ei vielä arvioitu ja niiden kattavuutta arvioidaan vasta seuraavaan asiakasmäärä -julkaisuun. Tässä julkaisussa edustavaksi on arvioitu sellaiset alueet, jotka ovat 1) tallentaneet Kanta-palveluiden kautta lastensuojelun palvelutehtävään vain lastensuojelulain mukaiset asiakkuudet ja lisäksi 2) arvioineet tiedot kattavaksi joko kesällä 2023 tai alkuvuonna 2024.

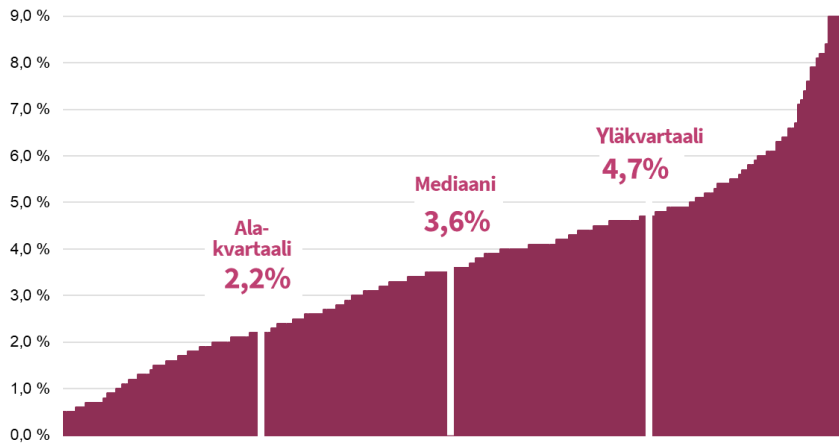
Yksittäisten kuntien tiedot ovat katsottavissa liitetaulukosta.

Taulukko LS6 Keskilukuja edustavilla alueilla ja kaikissa kunnissa

Keskilukuja	Kunnat, joista kattavat tiedot (n=49)	Kaikki kunnat (n=253) ⁷
Pienin arvo	0,6 %	0,7% ⁷
Alin neljännes	1,6 %	2,2 %
Mediaani	3,8 %	3,6 %
Ylin neljännes	4,7 %	4,7 %
Suurin arvo	8,4 %	12,3 %

Kuvio LS4 Alle 25-vuotiaiden lastensuojelun asiakkaiden väestöosuudet kunnissa, joista kattavat tiedot (n=49).

Kuvio LS5 Alle 25-vuotiaiden lastensuojelun asiakkaiden väestöosuudet kaikissa kunnissa7 (n=253).

Vammaispalvelut

Arvio

Arviolta 2,3 % väestöstä eli 130 000 henkilöä oli vammaispalveluiden palvelutehtävän asiakkaina vuoden 2023 heinä-, elo- ja syyskuussa. Arvio perustuu kattavaksi luokiteltujen alueiden tietoihin.

Taulukko VA1. Asiaksmääriä heinä-, elo- ja syyskuussa 2023 aluilla, jotka toimittaneet kattavat tiedot

Alue	Asiakkaat	Osuus väestöstä	Väestö
Arvio koko maa	130 500	2,3 %	5 564 000
Edustavat kunnat yhteensä	58 900	2,3 %	2 512 000
Etelä-Karjalan hyvinvointialue	2 700	2,2 %	125 000
Etelä-Pohjanmaan hyvinvointialue	5 200	2,7 %	191 000
Helsingin kaupunki	15 000	2,3 %	664 000
Osin Itä-Uudenmaan hyvinvointialue	1 100	2,2 %	51 000
Osin Kanta-Hämeen hyvinvointialue	1 500	2,2 %	68 000
Keski-Pohjanmaan hyvinvointialue	1 700	2,5 %	68 000
Osin Keski-Suomen hyvinvointialue	1 300	2,9 %	46 000
Osin Lapin hyvinvointialue	3 200	3,4 %	94 000
Osin Länsi-Uudenmaan hyvinvointialue	6 000	2,0 %	305 000
Osin Pirkanmaan hyvinvointialue	9 100	2,4 %	387 000
Pohjois-Savon hyvinvointialue	4 500	1,8 %	248 000
Päijät-Hämeen hyvinvointialue	5 900	2,9 %	205 000
Osin Varsinais-Suomen hyvinvointialue	1 700	2,9 %	59 000

”Osin” tarkoittaa, että vain tiettyjen kuntien tiedot hyvinvointialueella ovat kattavia. Kuntakohtaiset tiedot löytyvät liitetaulukoista.

Kattaviksi arvioidut tiedot olivat saatavissa 94 kunnasta, joissa asui 45 % väestöstä. Näissä kunnissa vammaispalveluiden asiakkaita oli keskimäärin 2,3 % asukkaista. Yksittäisten kuntien väestöosuus mediaani oli 2,4 prosenttia. Neljänneksessä kuntia (alakvartaali) väestöosuus oli 2,0 % tai pienempi. Väestöosuus oli 3,1 % tai suurempi neljänneksessä kuntia (yläkvartaali). Kattavaksi arvioiduista kunnista pienin väestöosuus oli 0,8 % Suonenjoella ja suurin 7,3 % Kemissä.

Vammaispalvelut eroavat muista palvelutehtävistä siten, että kuntakohtaiset asiakasmääräerot ovat pienehköjä. Asiantuntijat selittävät tätä verrattaista yhtenäisyyttä mm. vahvalla säädöspohjalla, ohjauksella (mm. Vammaispalveluiden käsikirja), vammaisjärjestöjen roolilla sekä vammaispalveluiden yleisillä ominaisuuksilla, joista syistä asiakkaiden määrä heijastelee vähemmän muiden palveluiden kyvykkyyttä vastata palvelutarpeisiin.

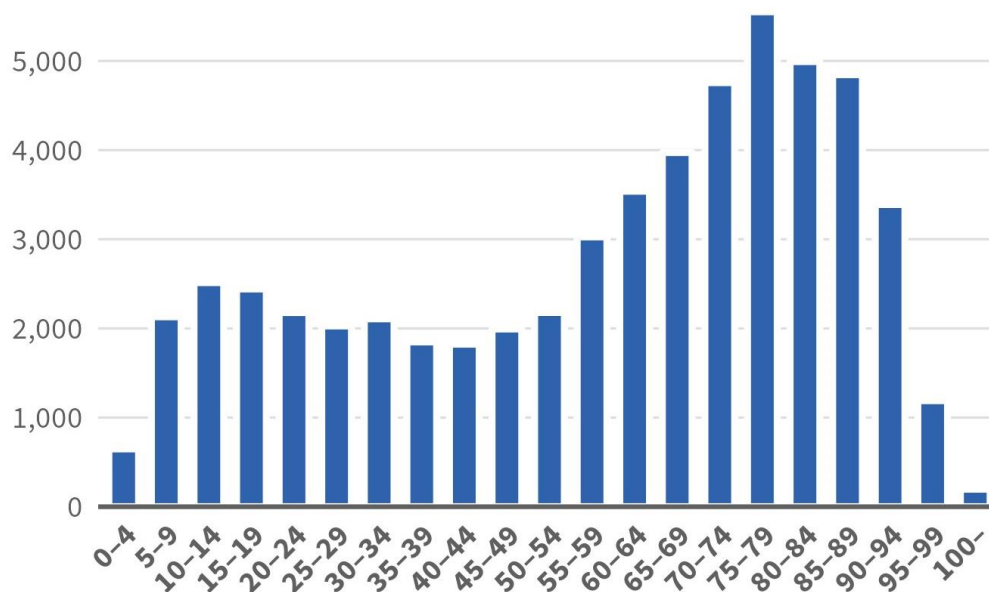
Aineiston jakaumaa kunnittain on kuvattu kuviossa 2. Yksittäisten kuntien tiedot on katsottavissa liitetaulukosta.

Ikäjakauma

Vammaispalveluiden asiakkaissa painottuivat yli 65-vuotiaat asiakkaat. Yli 65-vuotiaita oli 51 % edustavien alueiden asiakkaista, kun väestöstä 23 % on yli 65-vuotiaita.

Ikäjakaumissa oli selviä eroja eri alueiden välillä. Hämeenlinnassa ja Seinäjoella yli 65-vuotiaat edustivat 40 % vammaispalveluiden asiakkaista, kun taas Lahdessa ja Tampereella osuus oli 55 %. Tämä antaa viitteitä, että ainakin jossain määrin vammaispalveluiden väestöosuuden taso saattaa selittyä sillä, miten paljon nimenomaan ikääntyneitä henkilöitä on vammaispalveluiden asiakkaina. Asiaa voidaan tarkastella myöhemmin, mm. katsomalla eri sosiaalipalveluita saaneiden asiakkaiden ikäjakaumaa.

Yli 85-vuotiaiden osuus vammaispalveluiden asiakkaista oli 17 %. Osuus oli 12 % Hämeenlinnassa ja Seinäjoella ja 20 % mm. Tampereella ja Lahdessa.

Kuvio VA2. Vammaispalveluiden asiakkaiden ikäjakaumasta aluilla, joilla tiedot kattavat (n= 58 900)

Asiakasmäärien kehitys alueilla, joilla tiedot olleet kattavia

Asiakasmäärä on kasvanut edellisen 12 kuukauden aikana 6 prosenttia niissä kunnissa, joiden tiedot on arvioitu kattaviksi. On kuitenkin pidettävä epätodennäköisenä, että tosiallinen asiakasmäärä olisi kasvanut näin paljon. Merkittävä osa asiakasmäärän kasvusta selittyy tiedon kirjaamisella ja asiakastietojärjestelmiin liitetyillä kysymyksillä, joita käsitelty osiossa: ”Sosiaalihuollon seurantarekisteri – Tietojen laatu – Asiakasmäärien kasvu.” Asiakasmäärien todellista kehitystä pystytään arviomaan paremmin, kun seurantarekisterin tietojen toimittaminen ja tietojen tarkastaminen on vakiintunut.

Yksittäisten kuntien tiedot ovat katsottavissa [liitetaulukosta](#).

Taulukko VA2. Asiakasmäärien kehitys neljälle edellisellä seurantakaudella. Alueet**, jotka ovat arvioivat tietonsa kattaviksi heinä-, elo- ja syyskuussa 2023

Alue	Tammi-, helmi-, maaliskuu 2023	Huhti-, touko-, kesäkuu 2023	Heinä-, elo-, syyskuu 2023	Loka-, marras-, joulukuu 2023	Muutos- % 3kk	Muutos- % 12kk
Edustavat kunnat yhteensä	2,3 %	2,3 %	2,4 %	2,4 %	2 %	6 %
Etelä-Pohjanmaan hyvinvointialue	2,7 %	2,8 %	2,9 %	3,0 %	4 %	9 %
Helsingin kaupunki	2,1 %	2,1 %	2,2 %	2,3 %	2 %	7 %
Osin Itä-Uudenmaan hyvinvointialue	2,1 %	2,2 %	2,2 %	2,3 %	2 %	8 %
Osin Kanta-Hämeen hyvinvointialue	2,1 %	2,1 %	2,1 %	2,2 %	2 %	4 %
Keski-Pohjanmaan hyvinvointialue	2,5 %	2,5 %	2,5 %	2,5 %	1 %	1 %
Osin Keski-Suomen hyvinvointialue	2,7 %	2,8 %	2,9 %	3,0 %	3 %	11 %
Osin Lapin hyvinvointialue	3,2 %	3,3 %	3,4 %	3,4 %	1 %	6 %
Osin Länsi-Uudenmaan hyvinvointialue	1,9 %	1,9 %	2,0 %	2,0 %	2 %	6 %
Osin Pirkanmaan hyvinvointialue	2,3 %	2,4 %	2,4 %	2,4 %	1 %	4 %
Pohjois-Savon hyvinvointialue	1,7 %	1,7 %	1,8 %	2,0 %	7 %	20 %
Osin Varsinais-Suomen hyvinvointialue	2,6 %	2,7 %	2,8 %	2,9 %	3 %	11 %

"Osin" tarkoittaa, että vain tiettyjen kuntien tiedot hyvinvointialueella ovat kattavia. Kuntakohtaiset tiedot löytyvät liitetäulukoista.

** Päijät-Hämeen ja Etelä-Karjalan aikasarjatiedossa huomattiin ennen julkaisua THL:n tietojenkäsittelyn virhe, joka korostuu liitetäulukoissa ja tässä asiakasmäärien kehitystaulukossa. Päijät-Hämeen ja Etelä-Karjalan tiedot on tästä syystä poistettu taulukosta.

Kaikki tiedot

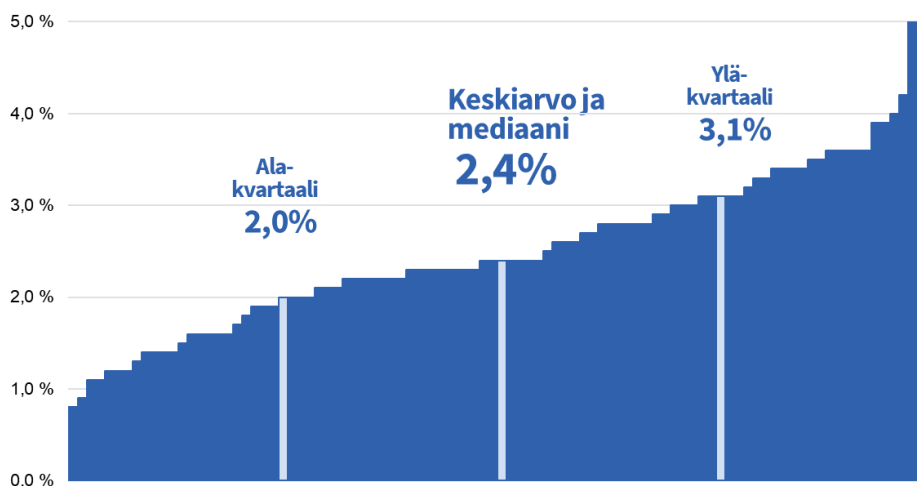
Sosiaalihuollon seurantarekisteriin on vuoden 2024 aikana saatu 260 kunnan asukkaiden tietoja⁸, joista 94 kunnan tiedot järjestäjä on luokitellut kattaviksi.

Yksittäisten kuntien tiedot ovat katsottavissa liitetäulukosta.

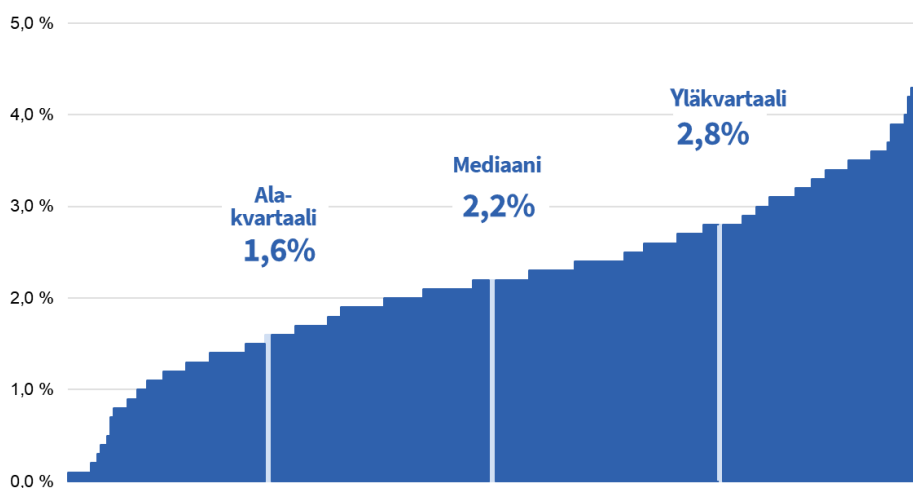
Taulukko VA3 Keskilukuja edustavilla alueilla ja kaikissa kunnissa

Keskilukuja	Kunnat, joista kattavat tiedot (n=94)	Kaikki kunnat (n=260) ⁸
Pienin arvo	0,8%	0,1% ¹¹
Alin neljännes	2,0%	1,6%
Mediaani	2,4%	2,2%
Ylin neljännes	3,1%	2,8%
Suurin arvo	7,3%	7,3%

⁸ Tarkastelusta on jätetty pois kunnat, joissa oli alle 5 asiakasta, tai asiakkaiden väestöosuus oli vähemmän kuin 0,05 %. Tarkastelusta on lisäksi jätetty pois Ahvenanmaan, Pohjanmaan, Itä-Uudenmaan (kuitenkin Porvoo) ja Länsi-Uudenmaan (kuitenkin Espoo) kunnat, joista ei ole toimitettu tietoja, vaikka näiden kuntien asiakkailta voi datassa näkyä asiakkuuksia muiden palvelujärjestäjien tietojen kautta.

Kuvio VA2. Väestöosuudet kunnissa, joista kattavat tiedot (n=94).

Kuvio VA3. Väestöosuudet kaikissa kunnissa8 (n=260).

Tarkastuspalautteissa tuotiin esiin, että tiedoissa oli runsaasti ristiriitaisuuksia ja alueiden on selvítettävä tiedon puutteita tietojen laadun parantamiseksi. Vammaispalveluiden palvelutehtävään ei kuitenkaan liittynyt erityisiä kysymyksiä, vaan tietoja pidettiin kattavampina useammin kuin muissa palvelutehtävissä.

Alueet ovat tarkastaneet seurantakauden heinä-, elo- ja syyskuun 2023 tietoja. Helsinki, Vantaa ja Kerava, ovat kuitenkin tarkastaneet loka-joulukuun tietoja.

Taulukko VA4 Hyvinvointialueiden luokittelut tietojen laadusta. Heinä-, elo- ja syyskuun 2023 tiedot

Aineiston tila	Kuntia	Väestö	Osuus tarkastetuista
Kattavat	94	2 511 692	42 %
Vaillinaiset	67	814 606	30 %
Osittaiset	29	243 368	13 %
Liialliset	15	611 032	7 %
Ristiriitaiset	1	12 335	0 %
Ei arvioitu	17	246 956	8 %

Päihde- ja riippuvuustyön erityiset palvelut

Arvio

Arviolta 0,5 % väestöstä eli 30 000–50 000 henkilöä oli päihde- ja riippuvuustyön erityisten palveluiden asiakkaina vuoden 2023 heinä-, elo- ja syyskuussa. Arvio perustuu kattavaksi luokiteltujen alueiden tietoihin.

Arvio perustuu pieneen väestöpohjaan, joten arvio tulee tarkentumaan tulevina vuosina.

Päihdehuollon lainsäädäntö on ollut muutoksessa ja tehtävien jako terveydenhuollon palveluiden kanssa on osin jäsentymätön. Osaa samansisältöisistä asiakkaiden palveluista – kuten päihdekuntoutusta⁹ – voidaan antaa myös muissa palvelutehtävissä (mm. työikäiset, lastensuojelu) tai terveydenhuollon päihde- ja riippuvuusshoitona.

Tämä vaikuttaa lukujen hyödyntämisen. Päihde- tai riippuvuusongelmiin tarjottavan tuen kokonaisuutta seurattaessa tulee huomioida myös muut kuin sosiaalihuollon päihde- ja riippuvuustyön erityisistä palveluista saatavat palvelut. Tämä todennäköisesti vaikuttaa myös siihen, että hyvinvointialueiden on vaikea arvioida palvelutehtävän tietoja ”kattavaksi” – koska sosiaalihuolto kattaa vain osan hyvinvointialueen päihde- ja riippuvuuspalveluista – vaikka ne kuvaisivat osaa tosiallisesti kattavasti.

Taulukko PA1. Asiakasmääriä heinä-lokakuussa 2023 aluilla, jotka toimittaneet kattavat tiedot

Alue	Asiakkaat	Osuus väestöstä	Väestö
Arvio koko maa	27 500	0,5 %	5 564 000
Edustavat kunnat yhteensä	2 900	0,5 %	586 000
*Pirkanmaan hyvinvointialue	2 000	0,5 %	384 000
Päijät-Hämeen hyvinvointialue	900	0,4 %	201 000

”Osin” tarkoittaa, että vain tiettyjen kuntien tiedot hyvinvointialueella ovat kattavia. Kuntakohtaiset tiedot löytyvät liitetaulukoista.

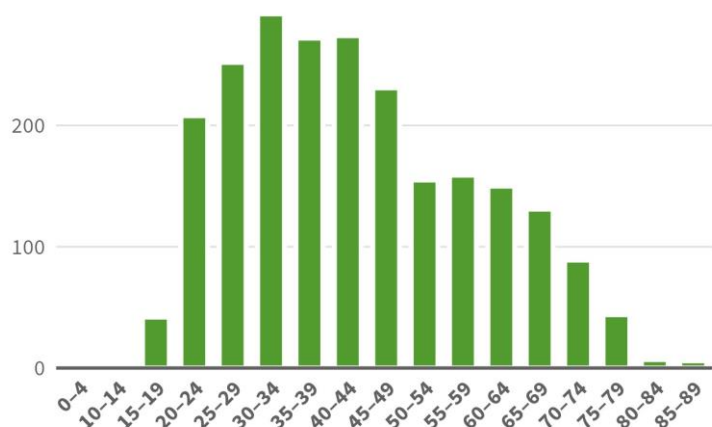
Kattaviksi arvioidut tiedot olivat saatavissa vain 20 kunnasta, joissa asui 11 % väestöstä. Näissä kunnissa oli päihde- ja riippuvuustyön erityisten palveluiden asiakkaita keskimäärin 0,5 % asukkaista. Yksittäisten kuntien väestöosuus mediaani oli 0,4 prosenttia. Kattavaksi arvioiduista kunnista pieni väestöosuus oli 0,1 % oli mm. Mänttä-Vilppulassa ja suurin 0,6 % mm. Tampereella ja Sastamalassa.

Aineiston jakaumaa kunnittain on kuvattu kuviossa 2. Yksittäisten kuntien tiedot on katsottavissa liitetaulukosta.

⁹ Sosiaalipalvelun varsinainen nimi on ’sosiaalinen kuntoutus’, mutta päihdehuollossa annettavaa sosiaalista kuntoutusta kutsutaan päihdekuntoutukseksi.

Ikäjakauma

Päihde- ja riippuvuustyön erityisten palveluiden asiakkaat jakautuvat melko tasaisesti eri ikäisiin asiakkaisiin. Alle 25-vuotiaiden osuus oli 11 % ja yli 65-vuotiaiden 12 %.

Kuvio PA1. Päihde ja riippuvuustyön erityisten palveluiden asiakkaiden ikäjakauma aluilla, joilla tiedot kattavat (n= 2 900).

Asiakasmäärien kehitys alueilla, joilla tiedot olleet kattavia

Asiakasmäärä on kasvanut edellisen 12 kuukauden aikana 9 prosenttia niissä kunnissa, joiden tiedot on arvioitu kattaviksi. On kuitenkin pidettävä epätodennäköisenä, että tosiallinen asiakasmäärä olisi kasvanut näin paljon. Merkittävä osa asiakasmäärän kasvusta selittyy tiedon kirjaamisella ja asiakastietojärjestelmiin liitetyillä kysymyksillä, joita käsiteltä osiossa: ”Sosiaalihuollon seurantarekisteri – Tietojen laatu – Asiakasmäärien kasvu.” Asiakasmäärien todellista kehitystä pystytään arviomaan paremmin, kun seurantarekisterin tietojen toimittaminen ja tietojen tarkastaminen on vakiintunut.

Yksittäisten kuntien tiedot ovat katsottavissa [liitetaulukosta](#).

Taulukko PA2. Asiakasmäärien kehitys neljälle edellisellä seurantakaudella. Alueet**, jotka ovat arvioivat tietonsa kattaviksi heinä-, elo- ja syyskuussa 2023

Alue	Tammi-, helmi-, maalis- kuu 2023	Huhti-, touko-, kesäkuu 2023	Heinä-, elo-, syyskuu 2023	Loka-, marras- joulukuu 2023	Muutos- % 3kk	Muutos- % 12kk
Edustavat kunnat yhteensä	0,5 %	0,5 %	0,5 %	0,5 %	0 %	5 %
*Pirkanmaan hyvinvointialue	0,5 %	0,5 %	0,5 %	0,5 %	0 %	9 %

* Osin” tarkoittaa, että vain tiettyjen kuntien tiedot hyvinvointialueella ovat kattavia. Kuntakohtaiset tiedot löytyvät liitetaulukoista.

** Päijät-Hämeen aikasarjatiedossa huomattiin ennen julkaisua THL:n tietojenkäsittelyn virhe, joka korostuu liitetaulukoissa ja tässä asiakasmäärien kehitystaulukossa. Päijät-Hämeen tiedot on tästä syystä poistettu taulukosta.

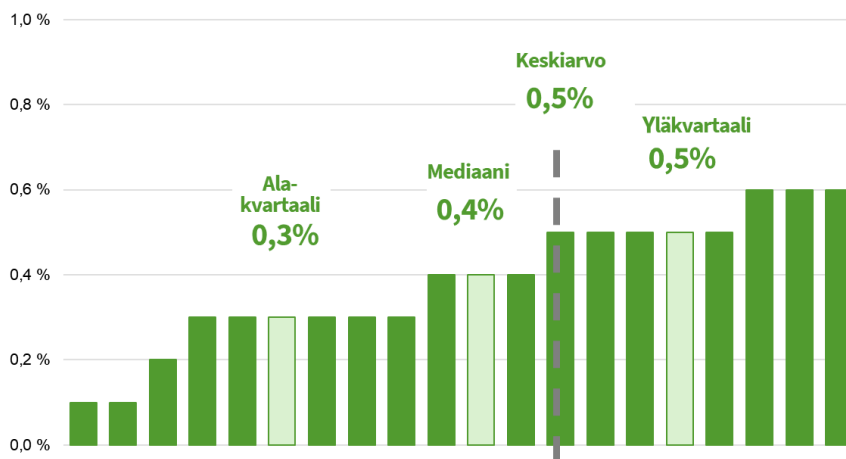
Kaikki tiedot

Sosiaalihuollon seurantarekisteriin on vuoden 2024 aikana saatu 127 kunnan asukkaiden tietoja¹⁰, joista 20 kunnan tiedot järjestäjä on luokitellut kattaviksi.

Yksittäisten kuntien tiedot ovat katsottavissa liitetaulukosta.

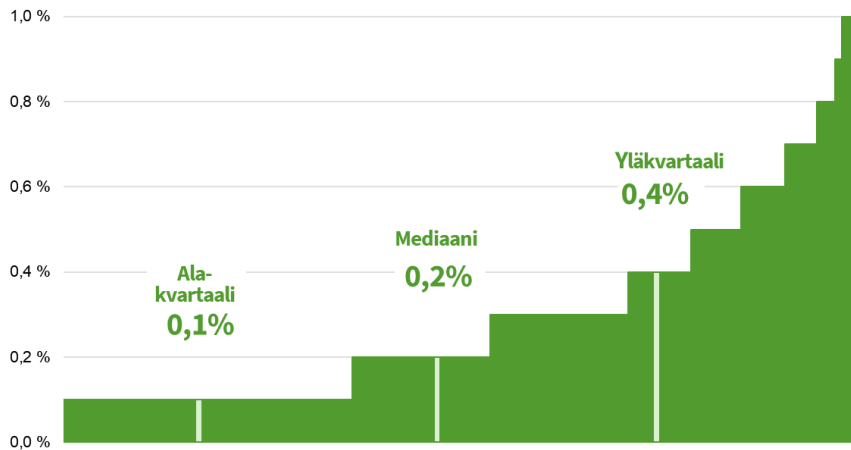
Taulukko PA3 Keskilukuja edustavilla alueilla ja kaikissa kunnissa

Keskilukuja	Kunnat, joista kattavat tiedot (n=20)	Kaikki kunnat (n=127) ¹⁰
Pienin arvo	0,1 %	0,1 % ¹²
Alin neljännes	0,3 %	0,1 %
Mediaani	0,4 %	0,2 %
Ylin neljännes	0,5 %	0,4 %
Suurin arvo	0,6 %	1,7 %

Kuvio PA2 Väestöosuudet kunnissa, joista kattavat tiedot (n=20).

¹⁰ Tarkastelusta on jätetty pois kunnat, joissa oli alle 5 asiakasta, tai asiakkaiden väestöosuus oli vähemmän kuin 0,05 %. Tarkastelusta on lisäksi jätetty pois Ahvenanmaan, Pohjanmaan, Itä-Uudenmaan (kuitenkin Porvoo) ja Länsi-Uudenmaan (kuitenkin Espoo) kunnat, joista ei ole toimitettu tietoja, vaikka näiden kuntien asiakkailta voi datassa näkyä asiakkuuksia muiden palvelujärjestäjien tietojen kautta.

Kuvio PA3 Väestöosuudet kaikissa kunnissa10 (n=127).

Tarkastuspalautteissa tuotiin esiin, että tiedoissa oli runsaasti ristiriitaisuuksia ja alueiden on selvitettävä tiedon puutteita tietojen laadun parantamiseksi.

Alueet ovat tarkastaneet seurantakauden heinä-, elo- ja syyskuun 2023 tietoja. Helsinki, Vantaa ja Kerava, ovat kuitenkin tarkastaneet loka-joulukuun tietoja.

Taulukko PÄ4 Hyvinvointialueiden luokittelut tietojen laadusta. Heinä-, elo- ja syyskuun 2023 tiedot

Aineiston tila	Kuntia	Väestö	Osuus tarkastetuista
Kattavat	20	589 845	10 %
Vaillinaiset	30	316 860	14 %
Osittaiset	73	1 036 979	34 %
Liialliset	16	1 110 398	8 %
Ristiriitaiset	46	518 411	22 %
Ei arvioitu	26	617 800	12 %

Palvelutehtävien yhteiset asiakkaat

Sosiaalihuollon asiakkaita on arviolta¹¹ noin 770 000 henkilöä eli 14 prosenttia suomalaisista. Asiakkuus on selvästi yleisintä yli 85-vuotiailla, joista arviolta kahdella kolmesta on sosiaalihuollon asiakkuus.

Taulukko YHT1 Arvio sosiaalihuollon asiakasmääristä. Heinä-, elo- ja syyskuun 2023 tiedot

Ikäryhmä	Arvio asiakasmäärästä	Arvio väestöosuudesta
Koko väestö	770 000	14 %
0–17-vuotiaat	165 000	16 %
18–64-vuotiaat	335 000	10 %
Yli 65-vuotiaat	270 000	21 %
, joista yli 85 v.	100 000	61 %

Sosiaalihuollon asiakkaalla voi olla samanaikaisesti aktiivinen asiakkuus useassa eri palvelutehtävässä. Hyvin yleistä – kahdella kolmesta – on kahden palvelutehtävän asiakkuus seuraavissa asiakasryhmissä:

- Yli 65-vuotiaista vammaispalvelujen asiakkaista 66 prosentilla on myös asiakkuus iäkkäiden palveluissa. Tällaisissa tapauksissa henkilölle voidaan esimerkiksi myöntää osa palveluista sosiaalihuoltolain mukaisina peruspalveluina.
- Alle 18-vuotiaista lastensuojelun asiakkaista 67 prosentilla on myös asiakkuus lapsiperhepalveluissa. Lapsiperhepalveluiden asiakkuus on todennäköisesti avattu jo lastensuojelun viereilletulovaiheessa, eikä asiakkuutta ole koettu järkeväksi päättää, jos mm. lapsen perhe saa edelleen sosiaalipalveluita sosiaalihuoltolain mukaisina peruspalveluina.

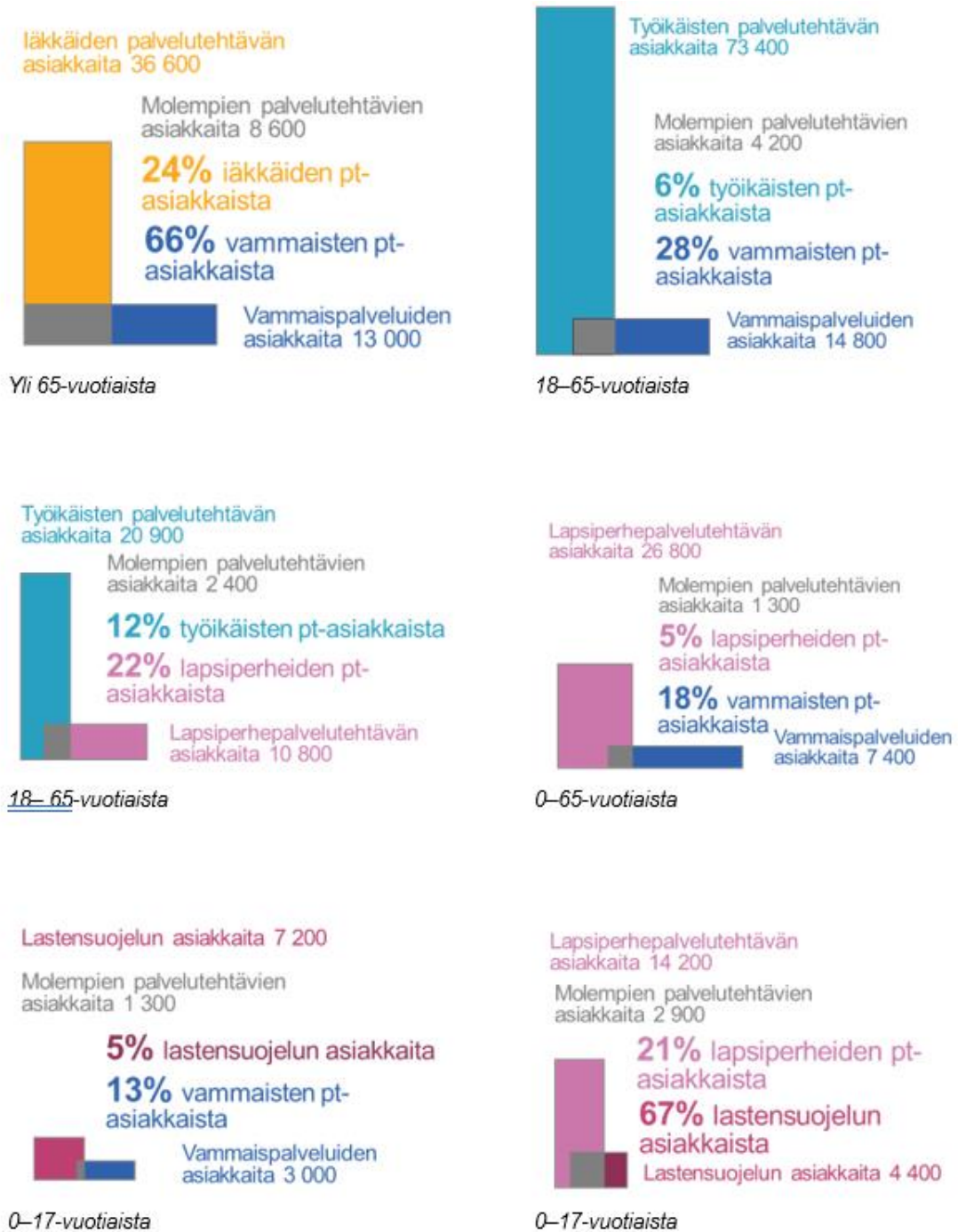
Melko tyypillisesti – yhdellä neljästä asiakkaasta – on kahden palvelutehtävän asiakkuus seuraavissa asiakasryhmissä:

- Iäkkäiden palvelutehtävän asiakkaista 24 % oli myös vammaispalveluiden asiakkuus
- Vammaispalvelujen asiakkaalla 28 % oli myös työikäisten palvelutehtävän asiakkuus
- Lapsiperhepalveluiden asiakkaalla 22 % oli myös työikäisten palvelutehtävän asiakkuus
- Lapsiperhepalveluiden asiakkaalla 21 % oli myös lastensuojelun asiakkuus

Seuraaviin kuvioihin on tarkasteltu tyypillisimpiä yhdistelmiä, joissa asiakas voi olla kummakin palvelutehtävän asiakas. Tarkasteluun ei ole huomioitu päihde- ja riippuvuustyön erityisiä palveluita, koska palvelutehtävän asiakasmäärät ovat pieniä ja kattavia tietoja on harvalta alueelta. Tarkasteluun on otettu mukaan vain ne kunnat, joissa molempien vertailtavien palvelutehtävien asiakasmääriä on hyvinvointialueen toimesta arvioitu kattaviksi. Absoluuttiset asiakasmäärien erot johtuvat kattavien tietojen määrästä ja käytetyistä ikäryhmistä.

¹¹ Arvio tehty hyödyntämällä Sosiaalihuollon seurantarekisteriin kattavat tiedot ilmoittaneiden kuntien tietojen perusteella. Arviossa on huomioitu, että asiakkaalla voi olla samanaikaisesti asiakkuus useassa eri palvelutehtävässä.

Kuvio YHT1 Palvelutehtävien yhteiset asiakkaat valituissa palvelutehtävissä, heinä-, elo-, ja syyskuu 2023. Tarkastelussa vain alueet, joista kattavat tiedot.

Kuvioden asiakasmäärien erot selittyvät a) ikäryhmillä b) sillä, että tarkasteluun on valittu vain alueet, joissa molemman palveluiden asiakasmäärät ovat kattavat.

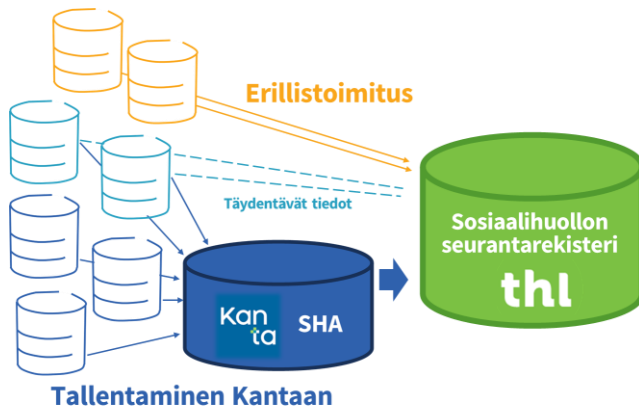
Laatuseloste

Sosiaalihuollon seurantarekisteri

THL:n uusi Sosiaalihuollon seurantarekisteri on käynnistynyt 2023. Alkuvaiheessa tietoja kerätään kahta reittiä:

- Kanta-palveluiden Sosiaalihuollon asiakastiedon tietovarastoon tallentavien järjestelmien asiakastiedot THL saa hyödynnettyä suoraan Kanta-palveluista
- Alueet, jotka eivät vielä tallenna tietojaan kattavasti Kanta-palveluihin, erillistoimittavat tiedot suoraan THL:ään.

Tässä raportissa esitetään ensimmäistä kertaa erillistoimituksen tiedoista.

Kuva 1. Ensimmäisinä vuosina tietoja kerätään kahta reittiä.

Tietojen kattavuuden lisäksi jatkossa THL:n Sosiaalihuollon seurantarekisterin julkaisut tulevat laajenemaan sisällöllisesti. Myöhemmin vuonna 2024 julkaistaan ensimmäiset tiedot sosiaalipalveluiden asiakasmääristä. Asiakastietolain liittymisveloitteen myötä lähivuosina raportoitavat tiedot tulevat monipuolistumaan ja yksityiskohtaistumaan nyt julkaistavista perustiedoista merkittävästi, kun palvelunjärjestäjät aloittavat asiakastietolain liittymisveloitteen mukaisen rakenteisten asiakirjojen tallentamisen.

Kuva 2 Ensimmäisinä vuosina priorisoitu asiakasmäärätietoa palvelutehtävittäin.

Kanta-palveluihin tallennetut tiedot

Noin puolet tiedoista saatiin Kanta-palveluiden kautta suoraan Sosiaalihuollon Asiakastiedon tietovarastoon rakenteisessa muodossa tallennetuista asiakirjoista

Lähdejärjestelmät

Käytännössä lähes kaikki Kanta-palveluista hyödynnettävät tiedot on kirjattu TietoEvryn Effica/Lifecare-tietojärjestelmällä.

Ennen hyvinvointialueiden aloitusta kunnilla ja kuntayhtymillä on ollut käytössään erilaisia asiakastietojärjestelmiä, joita yhtenäistetään pääosin vasta vuoden 2024 aikana. Yhtenäinen Effica/Lifecare-asiakastietojärjestelmä on ollut käytössä neljällä hyvinvointialueella eli Etelä-Karjalassa, Keski-Pohjanmaalla, Kymenlaaksossa ja Päijät-Hämeessä, joissa oli maakunnanlaajuinen kuntayhtymä jo ennen hyvinvointialueuudistusta. Tämän lisäksi Effica on ollut käytössä useissa yksittäisissä kunnissa (mm. Espoo, Tampere, Oulu, Turku) ja kuntayhtymissä.

Myös Abilita-tietojärjestelmä on ollut käytössä useissa keskisuurissa kaupungeissa (mm. Vaasa, Seinäjoki, Kemi). Abilitan tuottamista tiedoista on vaikea erottaa vanhoina tallennettuja asiakirjoja ja aktiivisia asiakkuuksia. Näiden kuntien tietoja ei tästä syystä raportoida tässä vaiheessa.

Saga-järjestelmällä on ollut käytössä kevästä 2023 alkaen yksittäisten kuntien alueella ja sen käyttö tulee merkittävästi laajenemaan vuoden 2024 aikana.

Kanta-liittymisten toteutusta on kuvattu tarkemmin kappaleessa ”Tietojen laatu – Kattavien tietojen täydentyminen entisestään”.

Asiakirjaversiot ja niiden rakenteisuus

Kanta-palveluihin on tallennettu pääosin kolmen tyyppistä asiakkuustietoa:

- **Vanha asiakastieto** on ennen Kanta-palveluihin liittymistä syntynyttä asiakastietoa. Vanhat asiakasasiakirjat ovat tallennusmuodoltaan ei-rakenteisia, mutta niihin liittyy ns. rakenteisia metatietoja ja rakenteinen asiakkuusasiakirja. Vanha asiakastieto on pyritty sulkemaan asiakasmäärä tilastoinnin ulkopuolelle.
- **Liittymisveloitetta edeltävä asiakastieto** on osin rakenteista, osin ei-rakenteista. Asiakkuus-, asia- ja kertomusmerkinnät on tallennettu kokonaan rakenteisessa muodossa. Varsinaiset asiakasasiakirjat on kuitenkin tallennettu pdf-muodossa, eikä niiden sisältämää tietoa voida hyödyntää. Tästä huolimatta myös joidenkin asiakirjojen metatietoja voidaan hyödyntää tilastoinnissa. Liittymisveloitetta edeltävälle asiakastiedolle on ominaista käynnistymisvaiheesta johtuva kirjavuus. Toimintatavoissa, ohjeituksessa, asiakastietojärjestelmissä ja asiakirjarakenteissa on ollut muutoksia, jotka heijastuvat myös tiedon laadun epäyhtenäisyyteen. Toisaalta tietoa on tarkoituksenmukaisesti käsitelty Kelan tietoaltaalla ja THL:ssä monin tavoin yhtenäisempään muotoon. Lähes kaikki asiakasmäärien tilastoinnissa nyt hyödynnettävä tieto on luonteeltaan liittymisveloitetta edeltävää asiakastietoa, josta on käytetty myös ilmausta *ensimmäiseen vaiheen tiedot*.
- **Liittymisveloitteen mukainen asiakastieto** tallennetaan rakenteisesti. Asiakirjoissa on myös ei-määrämuotoisia tekstikenttiä, mutta rakenteisesta tallentamisesta johtuen määrämuotoinen sisältö on eroteltavissa asiakirjalta. Liittymisveloitteen mukaiseen asiakastietoon sisältyy myös uusimpien asiakirjaversioiden käyttö ja arkiston entistä sitovammat käytännöt. Huomattavaa on, että rakenteisia asiakirjoja tulaa kirjaamaan tietojärjestelmillä, jotka on suunniteltu nimenomaisesti toteuttamaan sosiaalihuollon asiakastietomallia. Vaikka myös liittymisvaiheenmukaisen tallentamisen käynnistymiseen tulee varmasti liittymään haasteita, tiedon laatu paranee käyttöönottojen myötä. Myös tallentamiseen perustuvat tilastot tulevat osaltaan edistämään tiedon laadun kehittymistä. Vuoden 2023 asiakastiedosta vain pieni osa on kirjattu liittymisveloitteen mukaisiin asiakirjoihin.

Hyödynnetyt asiakirjat

THL saa Kelan tietoaaltaalta osan Sosiaalihuollon asiakastiedon arkiston tiedoista kolmen kuukauden välein¹².

Palvelutehtävän asiakkuusjakso tieto muodostetaan seurantarekisteriin ensisijaisesti asia-asiakirjoilta seuraavasti: jos palvelutehtävässä on avoinna useita asia-asiakirjoja, palvelutehtävän asiakkuusjakso alkaa ensimmäisen avatun asian avauspäivämäärästä ja jatkuu niin pitkään, kuin palvelutehtävässä on avoimia asioita.

Käytännössä tätä ensisijaista päättelysääntöä ei kuitenkaan ole juuri voitu hyödyntää, koska nykytilanteessa tietoja ei ole tallennettu vielä liittymisvaiheen asiakirjoilla, käytänteillä, tietojärjestelmillä¹³ ja vanhoja asiakastietoja on ollut vaikea erottaa aktiivisista asiakirjoista.

Tässä vaiheessa tieto onkin lähinnä poimittu asiakkuusasiakirjan palvelutehtävän alkaminen ja päättymisen - kentistä. Nämä kentät ovat olleet käytössä aiemmissa asiakkuusasiakirjan versioissa ennen vuotta 2020. Vaikka asiakirjaversioista on julkaistu uudemmat versiot Sosiaalihuollon asiakirjarakenteiden ja metatietojen palvelussa eli Sosmeta-palvelussa, tietojärjestelmät eivät ole ottaneet niitä käyttöön ennen siirtymistä liittymisvelvoitteen mukaiseen tallentamiseen.

Erillistoimitetut tiedot

Noin puolet tiedoista toimitettiin THL:n ns. ”erillistoimituksena”. Erillistoimitus tarkoittaa Sosiaalihuollon seurantarekisterin yhteydessä sitä, että tietojärjestelmä ei vielä tallentanut asiakastietoja kattavasti Kanta-palveluihin, jolloin tiedot toimitettiin erikseen THL:ään käyttämällä THL Tiedontoimituspalvelua.

Lähdejärjestelmät

Erillistoimitettuja tietoja on kirjattu hyvinvointialueilla useilla eri asiakastietojärjestelmillä. Asiakastietojärjestelmille on ominaista, että samalla asiakastietojärjestelmällä kirjattuja tietoja on kuitenkin kirjattu paikallisesti eri tavoin ja niistä on paikallisesti käytettävissä hyvin erilaisia ”tilastonäkymiä”. Toisin sanoen saman asiakastietojärjestelmätoimittajan tuotteen käyttö ei tarkoita, että tiedot ovat välttämättä yhdenmukaiset.

CGI:n ProConsona ja Omni 360 järjestelmistä tietoja on pääosin toimitettu CGI:n keskitetyllä poiminnalla, joka muodostaa asiakkuusjaksot vireillä olevista asioista ja myönneistä palveluista.

Apotti-järjestelmä muodostaa palvelutehtävän asiakkuusjaksot avoimista asioista. Sosiaalipalvelutietojen hakeminen hyödyntää järjestelmän jäsentäviä ”episodi-jaksoja”.

Myös Saga, Abilita, Effica ja Lifecare asiakastietojärjestelmistä järjestelmiin kirjattuja tietoja erillistoimitettiin joiltakin hyvinvointialueilta.

Erityisesti iäkkäiden ja vammaispalveluiden sosiaalipalvelutietoja on kirjattu terveydenhuollon potilas-tietojärjestelmillä kuten Pegasos tai Terveys-Lifecare järjestelmillä. Näissä tapauksessa tietojen toimittajana on usein toiminut hyvinvointialueen tai tietojärjestelmätoimittajan sijasta kolmas osapuoli, erillinen yritys, jolta hyvinvointialue hankkii sote-tietojen käsittelypalvelun (esim. Neotide, Istekki).

Osa hyvinvointialueista toimitti edelle mainittuja tietoja myös hyvinvointialueen tietoaaltaasta. Myös näissä tapauksissa poimintakriteerien muodostaminen voi olla epäyhtenäistä.

¹² Tässä ja edellisessä työpapereissa (1/2024) on hyödynnety vain osaa THL:ään siirrettyistä tiedoista. Keväällä 2024 säännöllisen toimituksen piirissä olivat: kaikkien asiakirjojen metatiedot sekä osa asiakkuusasiakirjan, asia-asiakirjan rakenteisesta sisällöstä, n osa kertomusmerkintöjen rakenteisesta sisällöstä. Lisäksi on siirretty ensimmäisiä turvakoteja koskevia asiakastietoja, koska turvakotipalvelun järjestäminen on THL:n vastuulla.

¹³ Katso Lisää asiakastietojen toisiokäytöstä - Kanta-palveluiden käyttöönnotto

Tietojen käsittely THL:ssä

THL:llä on lakiin perustuva oikeus käsitellä salassa pidettäviä sosiaalihuollon asiakastietoja palvelujärjestämän toimivuuden ja väestön hyvinvoinnin seurantaan ja tilastointiin. Tietoja käsitellään tietoturvallisissa ympäristöissä. Tämä tarkoittaa muun muassa että, seurantarekisterin asiantuntijoille myönnetään erikseen oikeudet tietokantoihin ja sosiaalihuollon asiakkaiden henkilötietoja käsitellään kryptatussa muodossa, josta yksittäisiä asiakkaita ei voi suoraan tunnistaa.

THL käsittelee tietoja seuraavasti:

- Asiakkuustiedosta pyritään poistamaan vanhoina asiakastietoina arkistoidut tiedot. Käytännössä tätä on tehty rajaamalla pois vanhoiksi merkityt asiakkuusasiakirjat ja tietyin päivämäärärajuksin.
- Keskenään ristiriitaisista tiedoista muodostetaan asiakkuusjaksoja käsittelysäännöillä. Nyt julkaistavien tietojen käsittelyssä on painotettu asiakkuusasiakirjan alkamis- ja päättymispäivämääriä enemmän kuin avoimia asia-asiakirjoja, mutta käsittelysääntöjä kehitetään jatkuvasti.
- Kuolleiden henkilöiden asiakkuusjaksot on päätetty kuolinpäivään.
- Asiakkaiden kotikunta ja ikä on yhdistetty väestörekisteriaineistosta kunkin seurantakauden viimeiseltä päivältä.

Tietojen tarkastaminen hyvinvointialueilla

Hyvinvointialueet saivat helmikuussa 2024 tarkastettavakseen seurantarekisteriin kertyneet tiedot. Tarkastuksen kohteena olivat erityisesti heinä-, elo- ja syyskuun 2024 tiedot kotikunnittain ja palvelutehtävittäin. Kanta-palveluiden kautta tietoja toimittavat alueet ovat osin tarkastaneet myös jo tammi-, helmi-, maaliskuun 2023 tiedot kesällä 2023.

Tarkastuspalauteessa pyydettiin arviomaan tietojen kattavuutta karkeasti – vastasivatko tiedot pääosin sitä käsitystä, joka palveluiden operationaalisella johdolla on asiakasmäärästä.

Tietoja pyydettiin luokittelemaan seuraavasti:

- **Kattavat** – Tiedot vastaavat pääpiirteissään asiakkaiden määrää, noin 85-115% asiakasmääristä.
- **Vaillinaiset** – Tiedoissa puutteita, noin 50-85% asiakasmääristä.
- **Osittaiset** – Vain osa tiedoista tallennettu Kantaan. Kanta-tiedot 15-50% asiakasmääristä.
- **Ei tallennettu aktiivisesti** – Tietoja tallennettu kokeiluluonteisesti
- **Liialliset** – Tiedot ylittävät selvästi (yli 115%) alueen johtamisessa käytetyn asiakasmäärän.
- **Ristiriitaiset** – Tiedoissa on sekä tunnistettuja, huomattavia puutteita, että toisaalta liiallisia asiakkuuksia.

Hyvinvointialueet ovat pitäneet tarkastustehtävää haastavana. Haasteita on liittynyt aikatauluun, tietojen näyttämisen välineisiin sekä sopivan vertailutiedon etsimiseen. Osa alueista onkin siirtänyt tarkastusajankohdan ja tarkastaa vasta vuoden 2024 alun tietoja, jotka julkaistaan seuraavassa julkaisussa.

Tietojen laatu

Tilastojen tulisi ensisijaisesti kuvata tilaston kohteena olevaa ilmiötä – toisin sanoen, mikäli sosiaalihuollon asiakasmäärä tilaston luvut kasvavat tämän tulisi tarkoittaa sitä, että sosiaalihuollossa on aiempaa enemmän asiakkaita. Asiakkaiden määrän kasvu taas voisi johtua kasvaneesta palvelun tarpeesta – useampi ihminen tarvitsee sosiaalihuollon tukea – tai tarjonnasta – esimerkiksi hyvä verkkopalvelu ohjaa ihmisiä hakemaan tarvitsemaansa palvelua.

Valitettavasti Sosiaalihuollon asiakasmäärien tilastointi ei vielä 2024 yksiselitteisesti kuvaa pelkästään asiakasmäärien kehitystä. **Todennäköisesti merkittävä osa asiakasmäärän kasvusta selittyy tiedon kirjaamisella ja asiakastietojärjestelmien kehityksellä.** Asiakasmäärien todellista kehitystä pystytään arviomaan paremmin, kun alueet ovat voineet tarkastaa tämän raportin tietoja ja Kanta-palveluiden kautta saatuja tietoja voidaan verrata muihin asiakasmäärätietoihin.

Tilastossa tiedon laatua kuvataan luokituksella, joka perustuu hyvinvointialueen omaan arvioon¹⁴. THL on jossain tapauksissa yhdessä hyvinvointialueen kanssa myös muuttanut aiempaa arviota.

Kanta-palveluista poimituissa tiedoissa ja erillistoimitetuissa tiedoissa ei pääsääntöisesti ollut merkittäviä, säännönmukaisia eroja. Eroja analysoidaan tarkemmin seuraaviassa työpaperissa.

Laatuhaaste: Kattavien tietojen täydentyminen entisestään

Vaikka hyvinvointialue on luokitellut tiedot kattaviksi, ne voivat silti olla vasta ”melko kattavia” ja asiakkuustiedon tallentaminen Kanta-palveluihin voi olla vielä jossain määrin kesken.

Kanta-liittymisiä on periaatteessa voitu toteuttaa kolmella tavalla:

- A. Aiemman tietojärjestelmän tiedot on viety kokonaisuudessaan kerralla Kanta-tallentavaan järjestelmään hyödyntäen todellisia asiakkuuksien alkamispäivämääriä. Tällaisten kuntien asiakasmäärät näyttävät nousevan tasaisesti ennen siirtopäivämäärää.
- B. Aiemman tietojärjestelmän tiedot on viety kokonaisuudessaan kerralla Kanta-tallentavaan järjestelmään tietyllä siirtopäivämäärällä. Tällaisten kuntien asiakasmäärät nousevat kerralla siirtopäivämääränä.
- C. Asiakkuusasiakirjoja (ja muita Kanta-palveluihin tallentuvia asiakasasiakirjoja) on tehty sitä mukaa kun on tehty käsittelyä asiakkaan asiakkuuteen liittyen. Koska osa sosiaalipalveluista on hyvin pitkäkestoisia ja palveluita toteutetaan yksityisen sektorin toimesta, voi kulua pitkäkin aika, ennen kuin asiakkaan asia edellyttää sosiaalihuollon järjestäjän käsittelyä, kuten uutta päätöstä. Lisäksi osassa palvelutehtäviä on erikseen määriteltyjä aikarajoja, esimerkiksi lastensuojelun asiakassuunnitelma on tarkistettava vähintään kerran vuodessa. Tällaisten kuntien asiakasmäärät nousevat hitaasti järjestelmän käyttöönoton jälkeen.

Käytännössä kaikki liittymiset ovat yhdistelmiä edellä kuvatuista malleista. Vaikka muuten liittymisessä olisikin tuotu tiedot oikeilla alkamispäivämäärillä (A.), voi olla, että aiempi asiakastietojärjestelmämuutos on tehty siirtopäivämäärällä (B.) jolloin vanhimmat tiedot eivät ole täysin todellisia. Siirtojen yhteydessä ei pääsääntöisesti arkistoida loppuneita asiakkuuksia. Koska osa avoimista asiakkuuksista voi siirtojen yhteydessä vaikuttaa päättyneeltä, joitakin asiakkuustietoja täytyy muodostaa ajan mittaan siirtojen jälkeenkin (C).

Joillakin hyvinvointialueilla osa sosiaalipalveluista kirjataan potilastietojärjestelmiin – nämä asiakkuudet näkyvät Sosiaalihuollon asiakastiedon arkistossa vasta sitten, kun tietoja ryhdytään kirjaamaan Kanta-tallentaviin asiakastietojärjestelmiin. Myös tällöin täydentyminen voi tapahtua takautuvasti (A), kerralla (B) tai ajan myötä (C).

Laatuhaaste: Päättämättä jättäneet asiakkuudet

Kaikki toimijat tunnistavat, että asiakkuuksia unohtuu järjestelmiin auki useista syistä.

- D. Vuonna 2023 laajasti käytössä olevia asiakastietojärjestelmiä ei vielä suunniteltu näyttämään tietojen kirjaajille näkymiä, jotka kannustaisivat asioiden päättämiseen asiakkuusasiakirjalla. Asiakastietojärjestelmissä voi esimerkiksi olla kannuste sulkea päättyneitä sosiaalipalveluja, mutta päättämien tehdään siten, että sosiaalihuollon asiakkuus tai asia palvelutehtävässä jää auki. Kyseessä on toivottavasti poistuva ongelma, joka ratkeaa uusien asiakastietojärjestelmien käyttöönoton myötä. Lisäksi on mahdollista, että tietohallinto voi päättää näitä asiakkuuksia keskitetysti.
- E. Kirjaaja voi aidosti unohtaa päättää asiakkuuden. Unohduksia korjataan säännöllisellä ”tietohuoltokampanjoinnilla”, jossa organisaatio edellyttää asiakaslistojen tarkastamista ja siivoamista.

Se, että asia jää päättämättä liittyy myös sosiaalityön käytäntöihin. Usein on vaikea tietää, koska palvelutarve on ratkennut ja asiakkuus voidaan jättää varmuuden varalta joksikin aikaa auki. Eri palveluissa ja työyhteisöissä on erilaisia toimintatapoja miten pitkään tällaista ”passiivista asiakkuusvaihetta”, joka ei enää tosiasiallisesti sido hyvinvointialueen resursseja, jatketaan. Nämä passiiviset, päättymäisillään olevat asiakkuudet, eivät siis ole sama asia kuin ”auki unohtuneet” asiakkuudet, mutta ne auttavat selittämään miksi asiakkuuksia ei alun perin päätetä säännönmukaisesti, ”heti”.

¹⁴ Katso lisää: Tietojen käsittely THL:ssä – Tietojen tarkastaminen hyvinvointialueilla

Mikä selittää asiakasmäärien kasvua?

Mikä selittää asiakasmäärän moninkertaistumista (esim. +50 %)?

- Alueella on todennäköisesti otettu käyttöön Kanta-palveluihin tallentava asiakastietojärjestelmä (B).
- Pienissä asiakasmäärissä sattuma voi aiheuttaa suuria muutosprosentteja.

Mikä selittää asiakasmäärän voimakasta kasvua (esim. +20–40 %)?

- Jossakin uudessa palvelussa on todennäköisesti otettu käyttöön Kanta-palveluihin tallentava asiakastietojärjestelmä. Esimerkiksi aiemmin potilastietojärjestelmään kirjattua tietoa kirjataan nyt sosiaalihuollon Kanta-palveluihin (B).
- Kasvu voi kuvata myös aikaa ennen Kanta-palveluihin tallentavan järjestelmän käyttöönottoa (A).
- Pienissä asiakasmäärissä sattuma voi aiheuttaa suuria muutosprosentteja.

Mikä selittää asiakasmäärän selvää kasvua (esim. +15 %)?

- Mahdollisesti Kanta-tallentamisen täydentyminen entisestään (C) tai aikaa ennen käyttöönottoa (A).
- Mahdollisesti jossakin uudessa palvelussa on aloitettu Kanta-käyttöönotto (B).
- Asiakkuuksia päätetään hyvin vähän (D) palvelutehtävissä, jossa luonteeltaan lyhyitä asiakkuuksia.
- Palvelun tarjonnassa tapahtunut mm. lainsäädäntöön liittyvä muutos.

Mikä selittää asiakasmäärän lievää kasvua (esim. +7 %)?

- Mahdollisesti Kanta-tallentamisen täydentyminen entisestään (C) tai aikaa ennen käyttöönottoa (A).
- Mahdollisesti jossakin uudessa palvelussa on aloitettu Kanta-käyttöönotto (B).
- Asiakkuuksia jää päättämättä eri syistä (D tai E).
- Palvelun tarjonnassa tapahtunut jokin muutos.
- Palvelun kysyntä on kasvanut.

Mikä selittää asiakasmäärän pysymistä ennallaan (esim. +/-5 %)?

- Tietojen kirjaaminen on vakiintunutta eikä palveluun kysyntään tai tarjontaan liity muutosta.
- Hyvin pienten lukumäärien pysyminen ennallaan voi periaatteessa kertoa siitä, että Kanta-tietojen aktiivinen tallentaminen on kokonaan katkennut.

Mikä selittää asiakasmäärän vähenemisen (esim. -10 %)?

- Alueella on todennäköisesti tehty tietohuoltohuoltotyötä, jonka seurauksena avoimeksi jääneitä asiakkuuksia on päätetty.
- Pienissä asiakasmäärissä sattuma voi aiheuttaa helposti myös negatiivisia muutosprosentteja.

Poiminta-ajankohdat

- Työpaperin tiedot koskien heinä-, elo-, ja syyskuun 2023 tietoja on poimittu Kanta-palveluista pääosin 8.1.2024.
- Liitetaulukoiden ja ”asiakasmäärien kehitys” tiedot on kuitenkin poimittu 6.5.2024. Neljän kuukauden ajan Etelä-Karjalan ja Päijät-Hämeen tietoihin tallennettu enevästi uusinta asiakkuusasiakirja versiota, joiden käsittelysääntöjä on THL:ssä kuitenkin vielä kehitettävä seuraavaan julkaisuun.
- Kaikkien asiakkaiden kotikunta ja ikä kuten kunkin seurantakauden viimeisenä päivänä.
- Alueiden väkiluku kuten väkiluku kuten 31.12.2022.
- Perheoikeudelliset palvelut on rajattu ensimmäisinä vuosina rekisterin ja julkaisujen ulkopuolelle.

Työpaperissa ovat mukana 28.3.2024 mennessä erillistoimitetut tiedot.